

Брой
19.

БЪЛГАРСКИ КНИЖНИЦИ.

Часть III

1860 Октомврія

Книжка първа

НЕЩАСТНАЯ ФАМИЛІЯ

БЪЛГАРСКА ПОВѢСТЬ.

Продълженіе отъ год. 3, ч. 3, кн. 18 стр. 53.

— Ты ся удивлявашъ, Еминне, нъ това е истина: Омаръ ми бѣ-
ше най любезенъ сынъ, нъ азъ крѣяхъ това отъ сички, даже и отъ
самаго Омара.

— Азъ отъ това нищо не разбирамъ, продума изумленный Е-
минъ.

— И никога не ще разбирешъ . . . това е тайна ми и азъ ще
ѣмъ занесъ въ гробъ.

Слѣдъ тѣя думы, Джамалъ бей дору бѣше нажаленъ, прѣя гро-
зенъ видъ, и каза съ гнѣвъ:

— Емине ! азъ чакахъ отъ тебѣ радость, а не скърбъ . . . да си и ты заедно съ сына ми Алиа . . . да не си христѣанинъ ?

— Пази Боже ! рече Еминъ, кѣту погладн малка си чѣрезъ брада.

— И сынъ ми тѣй думаше . . .

— Ни ма Али промѣни вѣржъ си ?

— Ако да не бѣше ѣж промѣнилъ, той нещѣше да побѣгнѣ изъ-дно съ проклѣтайжъ Гяурка и майка си Ето какво намѣрижъ азъ въ неговъ стыдѣжъ.

И Джамалъ бей показа Еминио малкажъ иконѣ.

Еминъ ся издрѣпна на-задъ и глѣдаше кѣту безуменъ на съ иконѣ

— Това не е за вѣрванѣ, Ефенди, каза той едвамъ внятно: те-ва не можн да бѣди . . .

— И азъ не ся надявахъ, рече Джамалъ бей, кѣту въздѣхна. Б . . . случи ся ! Азъ мыслѣжъ, чи нѣкой отъ мои хора имъ помог-на да побѣгнѣжтъ; защо, иначе, тѣ никога неможяхъ побѣгнѣ

— Нѣкой отъ твои хора ? чи кой ще е този безбожникъ ?

— Кой ли ще е ? разбира ся, чи, или Дриплю, или . . . ты !

Таквази клеветѣ Еминъ нечакаше. Той ся улови за брада и нѣколко минути стоя безъ да продума. Послѣ, кѣту ся приближа до Джамалъ бей, рече му почти плачешкомъ:

— Ефенди ! азъ не ся надѣвахъ да мя имашъ за толкосъ невѣренъ . . . таквѣзи наградѣ ми давашъ за дѣто до сега изпълняжъ воля ти ? . . . Колко пѣти сѣмъ ти былъ невѣренъ ?

— Слушай, Емине: Азъ не ты рѣкохъ, чи си ми невѣренъ . . . нѣ само предполагахъ . . . ты пѣжъ тѣй скоро не трѣба да ся о-скърбѣвашъ. Ни ма незнаишъ въ какво положенѣ сѣмъ азъ сега ? Али побѣгна, Омара убихъ и Вѣлковы сынове ся отѣрвахъ ! . . .

— Не ся предавай въ горестъ, Ефенди. Алиа нѣй ще намѣрижъ,

а онова проклято момче, кое стана причиня за да убийтъ Омара — ще уловимъ и ще му възвърнимъ . . .

Джамалъ бееви очи свѣтнахъ отъ злобѣ. Той ся начумѣри и извика:

— Отмъщеніе ! отмъщеніе ! О, думаше той, кѣту скърцаше съ зѣбы, азъ щѣ забравѣхъ сичко: щѣ забравѣхъ и Алія и Омара, само щѣ глѣдамъ да отмъстѣхъ . . . нѣ мое отмъщеніе ще бѣди страшно ! То проклято момче ще познай чи азъ съмъ бей — Джамалъ бей ! нѣ мой гнѣвъ неще ся удовлетвори само съ това: той ще ся излей и на Вълковъ главѣ . . .

— Ефенди ! . .

Еминъ повече неможи да продума . . . той ся растрипера и поблѣдня.

— Що с Емине ?

— Поглѣдни !

И Еминъ показа кѣмъ прозѣрца.

Джамалъ бей ся възви и, кѣту неможа да види нищо, усмихна ся и каза Еминю :

— Не имай женско сѣрдце, Емине ! ты си поблѣднялъ и трѣперишь . . . да не си ся уплашилъ отъ мои думы ?

— Азъ поблѣдняхъ и ся растрепера хъ, каза Еминъ съ достоинство, не отъ страхъ, ами отъ гнѣвъ . . . Въ този проклятый Шуменъ намѣрвѣтъ ся еще дързостни хора, кои да ны застрашавѣтъ . . .

— Да ни застрашавѣтъ ! извика Джамалъ бей, кѣту ся усмихна презрително . . . кой дързай ?

— Незнаѣхъ кой . . . нѣ, днесъ азъ случайно ся научихъ сичко; а то, що видяхъ сега, потвърдява го . . .

— Що ся научи ты днесъ . . . и що видя сега ? Запыта го Джамалъ бей съ беспокойство.

— Отъ Зарана, каза Еминъ, азъ оставихъ другари си въ Прѣславската горѣ и си упѣтихъ на насамъ. Дору вървахъ, чувамъ отъ

подиря си глъчъ. Възвивамъ ся и глѣдамъ: подиръ мѣня върѣхъ. двама отъ Караманъ бееви хора и си приказвѣтъ. Тѣ, щомъ ги видяхъ спряхъ ся и мя запыхахъ, да ли не съмъ отъ Джамалъ бееви хора. Азъ си помислихъ, чи тукъ можи нѣщо да има и употребихъ хитрость: разголихъ грѣди си, начахъ да ся удаяхъ и кѣту ся сторихъ чи ужъ плачъ, казахъ имъ:

„ Ахъ ! Джамалъ бей изгори души ми ! . . Нѣ, ако не азъ, то Богъ ще му отъести “ . .

Тѣ ся приближихъ до мѣня и начахъ да мя утѣшавѣтъ, кѣту ми думахъ, чи Джамалъ бей скоро що падни отъ достоинството си, можи, даже да изгуби глава си, защото злы му работы бѣше уже нестерпимы. Азъ ги пораспытахъ отъ самъ отъ татакъ и паучихъ чи Караманъ бей ся оилакалъ отъ тебѣ на Сплистрепскій пашѣ, а пашѣ извѣстилъ въ Цариградъ. Отъ тамъ отговорили, чи ако Караманъ бей съ очи си види твои злодѣйства и ги потвърди — тогасъ тѣ ще ще тя накажѣтъ . . .

Еминъ млъкна и чакаше да хвани Джамалъ бей да криска и да псува Караманъ бея; нѣ, за негово удивленіе, Джамалъ бей засмя ся силно и каза:

— Само това ли ти казахъ ? . . . Глупавъ си, Еминъ, глупавъ ! Ты мислишь, чи азъ ся страхувамъ отъ таквизи нѣща . . . Я кажи, да видимъ, що видя сега — да не е и то нѣ коя опасность ?

Еминъ ся изчърви.

— Незная каза той, опасность ли е, нѣ . . . азъ видяхъ, чи два миша въоружены глѣдахъ отъ прозѣрца.

— Не можи да бѣди ! рече Джамалъ бей, кѣту помисли малко: тебѣ тѣй ти ся видяло. Еминъ ! Защо азъ не ги видахъ ?

— Защо то туку кѣту показахъ на нихъ, тѣ изчезнахъ . . .

Въ това время, чу ся на дворѣ гърмежъ отъ пушкѣ.

Джамалъ бей ся стресна и грабна дългъ пушкѣ, коя висеше на стѣнѣ.

Емниъ извади широкій си ножъ.

Тъ ся канехъ да излѣзѣтъ вѣнъ, нъ Дриплю влѣзе и имъ каза да бѣдѣтъ спокойны, зашто-то, той изгониъ два мина хайду-ты кѣту подарилъ одному шесть драма куршумъ.

Джамалъ бей и Емниъ сгладѣхъ ся и ся засмѣхъ.

— Аферимъ, аферимъ, каза му Джамалъ бей, кѣту го потупка: азъ щѣ тя наградиъ . . . иди сега вѣнъ и върди да не додѣтъ и други.

Тѣзи чѣсть за Дриплиа бѣше голѣма. Той ся поклони низко и излѣзе, кѣту думаше самъ себѣ: „Джамалъ бей мя потупка по гърба и си обща да мя награди ! можн да ми даде пѣкой чинъ ! „ и съ тѣзи думы, Дриплю излѣзи на дворъ, извади свирѣжъ си и начпа радостно да свирн. Увы ! той никакъ не мислеше, чи слѣдъ половинъ часъ ще лежи мъртъвъ . . .

Джамалъ бей ся замисли на нѣколко минути. Послѣ сѣдна до прозѣрца и каза Емнию:

— Огъ истина Емине, ты си видялъ хора, Нъ кой ли ще ги проводи да тя придиравѣтъ ? и зашто ?

— Азъ мислѣхъ, чи тѣхъ ги е прово дилъ Караманъ бей цѣлъ Шуменъ знай, чи ты искашъ да погубишъ сичко Вълково семейство . . .

— Бѣдний Караманъ бей ! Той иска да мя въспре за да не отмѣстѣмъ на Вѣлка . . . Той не знай, чи азъ имамъ на това важны причины . . .

— Напротивъ, рѣче Емниъ кѣту прекъса думъ му: цѣлъ Шуменъ увѣрява, чи ты отъ едикъ злобъ, огъ жаждѣ за крѣвъ искашъ да погубишъ Вѣлка.

— И ты смѣйшъ да хортувашъ ?

— Не азъ, нъ всякій ! Азъ знамъ, чи, безъ причинъ, ты нищо неправишъ нъ толкозъ хора напротивъ хортувашъ.

— Виждамъ, Емине, каза Джамалъ бей, кѣту въздѣхна, чи и ты

си съмнѣвашъ; нъ това не ма удивлява. Ты никога не си слушалъ отъ меня нищо., и — нищо незнайшъ. Макарь да ми си зеть, азъ нѣмахъ намѣреніе да ти съобщавамъ никаквъ тайнъ, защото въ тебѣ тиче Гяурска кръвь; нъ сега, кѣту ся лишихъ отъ Омара, кѣту сыиъ ми Али ма принуди да го крокълижъ — ты си ми на мѣсто сыиъ, братъ, зеть и пріятель . . . на тебѣ трѣба сега да откријъ еничко, що лежи на сърдце ми. Ты виждашъ, Еяне, чи азъ жаждамъ за отмъщеніе — и много жаждамъ ! — нъ тайж жажда възбуди въ меня пакъ той проклятый родъ, пакъ то проклято селѣйство, на кое ще ся излѣй мой гнѣвъ.

Слѣдъ тѣхъ думы, Джамалъ бей погладн гѣстж си бѣлж брадѣ и, кѣту пріѣ важень и строгъ видъ, продължи:

Двайсятъ години напрѣдъ, кога въ меня вреше тѣзи Яничарскж кръвь, коя сега замръзва въ жилы ми, азъ бѣхъ влюбень въ едиж хубавж Българкж, за кож имахъ намѣреніе да ся уженѣ. Нъ Иванъ, най голѣмый Вълковъ братъ, отне ѣж отъ меня . . . Азъ неможяхъ да търпѣж това, и въ растояніе на пять години, всякъ ношъ проваждахъ по 5—10 мина да по убійжтъ Ивана и грабихъ женж му; нъ се напрасно: Иванъ съ свои братя мѣжественно ся забра- няше. Най послѣ сполучихъ да запалѣж къща имъ и дюканиѣ имъ. Въ то время, кога Иванъ бѣше ся зализъ и незнаеше що ся върши около му, мои хора убихъ татка му и грабнахъ женж му. За нещастіе, Вълку, кой искаше да ѣж отърве, та неможи, каза му. Иванъ искрещя оилно и ся спусна връхъ мои хора. Съ юрукъ си той уби два мина, грабна отъ другоно нѣжъ, прободи еще нѣколко души и ся приближи до женж си. Тя туку кѣту го видя, каза му съ слабъ гласъ: „Иване! ты неще можихъ мя отърва, нъ и не ма дай живж . . . убій мя ! ако мя любишъ, ако ми си мѣжъ ! “. Иванъ стоише до неѣж, кѣту безчувственъ. Той ѣж глѣдеше съ безумень поглѣдъ и само ронеше слъзи. Ты кѣту видя, чи той не ся

наема да ѿ убій, грабнѣ отъ рѣцѣ му широкій ножъ и го забн въ грѣди си . . .

— Неможи да бѣди, извыка удивленный Еминъ: у женѣ да има таквось сѣрдце !

— И азъ мысляхъ, чи неможи да бѣди, нѣ съ очи си го видяхъ.

— Ами Иванъ какво направи отъ по насетиѣ ?

— Той ся спусна отъ горѣ ми и пунечи да отсѣче главѣ ми, нѣ за щастіе, не сполучи: само плѣщи ми испитахъ острый му ножъ . . .

— И ты не му отмести ? Джамалъ бей въздѣхна и продължи:

— Иванъ побѣгна и не ся чу вече. Азъ много го търсихъ и, кѣту неможихъ да го намѣрѣѣ, закълнахся да го нѣмъ и мѣчѣ цѣлѣ Ивановъ родѣ, дору не останн отъ ннхъ жива душа ? . . . азъ щѣ свѣржѣ клѣтежъ си ! . . .

Слѣдѣ нѣколко години Ивановы братя — Петръ и Вѣлку обогатихъ ся. Азъ помислихъ, чи веки настана время за да ги мѣчѣ, — и, въ единѣ ноцѣ порѣчахъ на мои хора да запалихъ дюкяніе и къщѣ имѣ. Мое порѣчваніе ся исполни. Петровѣ женѣ и дѣщирѣ — азъ грабнахъ . . . искахъ и Вѣкувѣ женѣ да грабнѣ, нѣ Вѣлку ѿ спаси и слѣдѣ нѣколко дни пресели ся въ Прѣславѣ. Петровѣ женѣ кѣту не рачи да ся потурчи, заведохъ ѿ на чифлика и тамъ пачнахъ страшно да ѿ мѣчѣ; нѣ нѣкой си юнакъ Българинѣ грабнѣ ѿ рѣцѣ ми и побѣгна. А лѣкъ Петрова дѣщирѣ — Пете, що ѿ любеше мой Али (при тѣ думы Джамалъ бей тежко въздѣхна) вчера побѣгна . . .

Ето защо мѣчѣ азъ тѣ хора, каза Джамалъ бей слѣдѣ пять минутно мѣлчаніе: Азъ желаяхъ сички тѣ хора да измрѣхъ съ ужаснѣ смѣртѣ и веки Иванъ и Петръ, както казвѣхъ, пукнали отъ гладѣ, остава сега само Вѣлку и семейство му . . . и тѣ бѣхъ близо

до гроба, нѣ Богу угодно было съ по голѣмы мѣкки да ги умирътъ. Сичка моя ярость ще ся излей на нихъ ! а онова чудно момче ще познай кой самъ азъ ! . . Знаишь ли ты, Еминне, отъ кое село е то проклято момче ?

— Не.

— Нищо ! азъ щѣ избериѣ села, горы; щѣ разровѣѣ цѣлѣ Шу-минѣнскѣѣ казѣ, пакѣ щѣ го намѣриѣ . . и то ще види тогасѣ !

При тѣя думы, Джамалѣ бей стана много страшнѣ: отъ очѣ му искачехѣ искры, лице му позилѣня, той цѣлѣ ся растрѣпера и, кѣту извади единѣ ножѣ, спустиа ся, та го заби въ грѣдѣ на нещастнаго Дрипля, кой прѣдѣ двѣ минути бѣше влѣзѣлъ

Дриплю извыка съ растреперанѣ гласѣ и падна мъртъвъ.

— Тѣѣ ще умрѣтъ сички, надѣ кои ся излей мой гнѣвъ, каза Джамалѣ бей, кѣту поглѣдна съ гнѣвъ на Еминѣя.

Еминѣ треперѣше кѣту листвѣ и неможи нищо да продума . Джамалѣ бей, безѣ да глѣда на нещастнаго Дрипли, кой лежѣше въ кръвъ си, каза съ повелѣтеленѣ гласѣ Еминѣю:

— Иди въ Преславѣ, улови Вѣлка, женѣ му и сынове му, заведи ги въ горѣ и ги умирътви съ най грознѣ смъртъ . . .

— Ефенди ! извыка Еминѣ, кѣту чистѣше студѣный потѣ, кой ся показа на чѣло му: Вѣлку и сынове му сѣ ѣонацы освѣлѣ това, тѣ имѣтъ много дружинѣ . . .

— Ако щѣтъ и 1000 миѣна да имѣтъ. Ты трѣба да ги уловишь и умирътвишь ! . . . чувашѣ ли ? Върви ! чи азѣ немогѣ вече да търпиѣ . . .

— Нѣ, това е невѣзможно !

— Защо ? що е тукѣ невѣзможно ?

— Знаи Ефенди, чи Караманѣ бей глѣда да ти . . .

— Това е нищо. Нѣка глѣда Караманѣ бей да ми сторѣ зло . . . това зло на него ще ся обърни. Сто Караманѣ беевцы да има, азѣ

не ся страхувамъ . . . и ты не трѣба да ся страхувань, Емине. Върви, върви скоро, та върши работъ си.

— Нъ . . .

— Знамъ, знамъ ! Ты небой ся; ще ты доди помощъ: слѣдъ е-
динъ недѣльж тукъ ще додѣтъ Кърджалжи . . . и ты трѣба да зна-
йшъ какво правиниъ . . .

— Чи каквж помощъ ще ми дадѣтъ Кърджалжи ?

— Знай, Емине, каза Джамалъ бей, кѣту поглади съ важность
гжестъ си брадж: чи за Акъж бей — начальника на Кърджалин —
давѣтъ царски нишанъ и 10,000 гроша, кой-то го убій. Азъ ще
направѣж тѣй, що-то и Акъж бей да убійжтъ и Караманъ бей. Ты
само глѣдай: туку, кѣту забиколѣжтъ Кърджалжи Прѣславъ, влѣзъ
вѣтрѣ и запали Вълкувж къщж . . върви сега . .

Еминъ нѣколко минути стоя, кѣту замаянъ. Послѣ, кѣту по-
гледна Джамалъ бей, поклати главж си и каза:

— Никакъ не стига умъ ми, какъ ще бѣди това. Ами, ако не
минѣжтъ Кърджалжи презъ Прѣславъ ?

— Непремѣнно ще минѣжтъ и можн, даже, да го изгорѣжтъ.

— Ще видимъ . . .

— Нъ незабравяй да проводишъ 15 души да трѣсѣжтъ Алиж и
онѣзи проклятъ Гауркаж.

— Не щж забравѣж.

И Еминъ, кѣту ся поклонн, излѣзе.

— Скоро, скоро щж отъстѣж, радостно каза Джамалъ бей и,
кѣту подритна замръзналый Дриплевъ трупъ, излѣзе вжнъ.

VII.

К ѿ р о з н а л ѿ и.

Кърджалжи ! Кое чувствително сърдце не ся растреперва при това страшно, за наши предки, имя ? Кой Българинъ не ще заплачи, кѣту си припомни тѣ нещастія кои ся търпѣли наши предки отъ Кърджалжй ? Села ставали жертвѣ нѣхъ ! Невинны момѣ и дѣтца бывали на всегда отлѣчени отъ родители си и, слѣдъ кѣту претърпѣвали голѣми безчестія, свършвали мъченически временный си животъ ! Бащи и майки погибвали съ хиляди отъ Кърджалжскъ адскъ злобъ ! . . . Нѣ само отъ Кърджалжи ли ся търпѣли наши прѣдци ? Ами Яничари ? ами Делибашинъ ? ! . . .

Нощъ бѣше ясна и тиха. На небе, кое бѣше покрыто съ безчисленны звѣзды, посехъ ся единъ слѣдъ други тънки синвы облацы, презъ кои ясная луна намусено надничеше Голѣма тишина царуваше на сякадѣ. Сичка природа спеше Само-два часа далечъ отъ Котилъ, въ единъ прекрасна долинь, чуваше ся не голѣмъ шумъ. Тамъ ся намираше цѣла ордія — Кърджалжи, кои, освенъ 5—6 миѣна, сички спяхъ. Тѣзи 5—6 миѣна сѣдяхъ около единъ огънь, кой веки угасваше — и си приказвахъ. Тѣ по дрѣхъ ся познавахъ, чи сѣхъ начальницы на тѣзи ордіи — а въ особености единъ отъ тѣхъ, кой бѣше облеченъ, туку рѣчи, въ чисто злато. И дѣйствително, той бѣше главный начальникъ.

— Гнѣвъ ма е, каза той, кѣту поглади брадъ си и изглѣда съ гордость събесѣдницы си: Много ма е гнѣвъ защото не дѣйствувамо умно. Вмѣсто да ся крѣймы, ный ся показвамо и нищо не можимъ да направимъ.

— Право казвашъ, Ефенди, каза единъ отъ събесѣдницы му , кой съдеше до него: ный смы наплашили сички, и отъ насъ ся пазѣтъ . . . освенъ това, ный много слабо държимъ войскъ си, и тя не ны слуша . . . а сичко това отъ тебѣ зависи . . .

Акѣъ бей — тѣй ся зовеше пачалникъ на Кърджали — намуси ся, поглади брадж си и каза малко разгнѣвено:

— Не тя разбирамъ, Сали, . . . хортувай по ясно.

— Азъ искамъ да кажъ, чи наша войска о много распусната и не ны слуша — кротко каза Сали.

— Какъ ! смѣй ли нѣкой да не слуша ?

— Вчера, Ефенди, кѣту ся приближавахмы до Котилъ, ты порѣча на войскъ си да не выка, да не пушка дору съвсѣмъ не ся приближимъ . . . а най много, ты порѣча на стражъ си да бѣди мирна, нѣ послушна ли нѣкой ? не. Сички ся развыкахъ, начнахъ да пушкѣтъ — и развалихъ нашъ планъ . . . Котленцы догадихъ и ся защитихъ . .

Акѣъ бей, безъ да продума, стана и начала да ходи на горѣ на долу. Послѣ, кѣту ся обърна къмъ Салия, кой такожде бѣше станалъ, каза му съ кротость:

— Ты каза, чи отъ меня зависи сичко ?

— Да, Ефенди.

— Азъ щѣ ся мѣчѣмъ да поправѣмъ сичко: щѣ накарамъ сичкѣ ми войска да има слова ми за святы и да не смѣй да ги презира . . Иди, Сали, виждѣ стои ли стража ми на мѣста си . . . скоро !

Сали ся поклонил и отиде.

Слѣдъ кѣту ся отдалечи Сали, Акѣъ бей, самъ наклади голѣмъ огънь, извади отъ единъ торбѣъ десять желязны кола и ги хвърли на огъня. Сетнѣ пакъ начала да ся разхожда.

Между това доди Сали и каза, чи стража стои на мѣста си, нѣ спи дълбоко.

— „Това вече не е за търпение ! „ каза самъ себѣ Акѣ бей. После извика: Да ги извържите и доведете тукъ при меня !

Сички други негови събесѣдници станахъ тренерашкомъ и отидохъ подиръ Салия.

Слѣдъ нѣколко время, тѣ доведохъ при Акѣ бей 10 млади момцы, отъ кои единъ еще не бѣхъ отворили сѣмпынъ спотъ, а други ги растривахъ; нѣ тѣ скоро ся свѣстихъ, кѣту видѣхъ, чѣ Акѣ бей извади отъ огъня 10 зачървени кола.

— Прости ны, Ефенди за Бога прости ны ! извикахъ тѣ съ растреперанъ гласъ и сѣднахъ на колына предъ Акѣ бей.

Акѣ бей не даде вниманіе на молбѣ имъ; нѣ снѣгна на Салия и ся отдалечи .

Подиръ половинъ часъ, десять мина млади момцы въртахъ ся на колове и выкахъ отчаянно. Този нѣхенъ выкъ разбуди цѣлѣ ордѣ, коя скочи уплашена. Акѣ бей, кѣту видя, чѣ сичка му войскѣ е будна, извика съ тържественъ и вмѣстѣ страшенъ гласъ:

— Нека знаѣтъ храбри Кърджалѣи, чѣ кой-то ми ся противи, който не испѣлня волѣъ ми и не слуша слава ми — тѣй ще бѣде наказанъ, макаръ да е най първый ми чиновникъ !

Сички Кърджалѣи ся поклонихъ.

— Никой да не е лѣгнѣлъ да спи ! продължи Акѣ бей : Сички стойте при коне си, за да сте готови, туку кѣту дамъ знакъ да вървите.

Кърджалѣи пакъ ся поклонихъ.

— Кой-то пристѣпни воля ми ще бѣди злѣ наказанъ ! . . .

Кѣту каза тѣзи послѣдни слова, Акѣ бей сѣдна до огъня . То сѣщо направи и Салия. А сички други отидохъ при коне си и ся наредихъ, кѣту чѣ ще вървѣтъ.

Нощная тишина пакъ ся вървари. Само глухи охканія на оръ-

иния стражари, кои умираха на колове, претъсвахъ имъ по нѣко-
гашъ .

Акъ бей кѣту запали дългій си позлатенъ чпбукъ и кѣту ис-
пусти, заедно съ тяжко въздышаніе, глѣтъ дымъ, рече Салию:

— Сега поправихъ погрѣшкѣ си. Ще ли смѣй нѣкой да мя не-
слуша ?

— Никой, Ефенди, никой ! рече му Сали, кѣту му ся поклони
почтително.

— Спокоенъ съмъ сега. Спокоенъ съмъ, нѣ гнѣвъ мя е, защо
да не можемъ да влѣзимъ въ Котилъ . . .

— Какъ е възможно да влѣзимъ, Ефенди ? Котленцы ся огради-
ли съ кола и пушки . . . е — чи можи ли ся влѣ, безъ да ся пролѣтъ
много кръвъ ? Освенъ това, тѣ видяхъ, какво направихмы ный съ
Жеравижъ и, вѣроятно, сж ся рѣшили по добръ да умрѣтъ а не да
ны пустихъ.

— Ахъ Жерувна, Жерувна ! . . . тя бѣше добра патка, нѣ малка.
Ако бѣхмы влѣзли и въ Котелъ — тогасъ щѣхмы да ся награбимъ
хубавичко ! . . . Нѣ, Господь е добръ. Кога да е ный и въ Ко-
телъ ще влѣзимъ, и тогасъ . . . , цѣлъ свѣтъ ще ся растрепери отъ
наше имя.

— Наше имя и тѣй растреперва цѣлый свѣтъ. Малко села ли
смы изгорили до сега ? малко Христіаны ли смы избили ? Я помы-
сли, колко голѣмо іюкачество показахмы въ Жерувинъ ! . . . Нито е-
динъ жерувининъ ся отърва . . . сички пролѣхъ гаурекъ си кръвъ.
Само които побѣгнахъ, тѣ останахъ живи.

Акъ бей погладн брадж си, усмихна ся и рече:

— Мени ми излазя смѣхъ, кѣту помыслѣхъ за оплѣзи женѣ, коя
самася патъкна на ножа ми, зашто то распорихъ дыщирѣкъ ѣ . . . ха,
ха, ха ! види ли, Сали, какъ онзи дебелый чплѣкъ ся хвърли въ
огня, заедно съ двѣ си дѣтца ?

— Чи азъ го накарахъ да ся хвърли я ! По първо уловихъ же-

иъ му и ѣкъ разсѣкохъ, имаше баремъ на хилядъ части. Той, кѣту видя това, уплаши ли ся какво, грабиъ дѣтца си и ся хвърля съ ниихъ въ огъня . . .

— Безумны хора ! тѣ мислехъ чи ще ны навѣѣхъ, та отъ прѣе не ны пускахъ въ село си . .

— Бе тѣ пакъ юнацы излѣзохъ ! на силъ влѣзохмы въ село имъ . . . за малко не щѣхъ да ны пустихъ.

— Юнацы излѣзохъ, ама . . . сега Жерувна ще помни кога ся минували презъ неѣкъ Кърджалжи съ началникъ — Акля бея Неможихмы и въ Котилъ да из'играймы такавъ игръ . . . тогасъ и Котменцы щѣхъ да

Въ това время ся чу гласъ на единъ отъ Акля бееви чино-вницы;

— „ Хей ! кой е тамъ ?

— „ Пріятель “ , отвѣща другъ непознатъ гласъ.

Акля бей и Сали прекъсахъ разговоръ си, станахъ и начинахъ да ся прислушвахъ.

— „ Да мя заведете при Акля бея ! “ каза непознатый гласъ.

— При меня иска да доди, рѣче Акля бей, кѣту погледна съ безпокойство на Салия: Кой ли ще да е ?

— Можн да е отъ нѣкого проведенъ, каза му Сали.

— Можн . . . иди та го доведи.

Слѣдъ пѣколко минути Сали доведе при Акля бея одного Яничарина, кой имаше подъ мышницъ си голѣмъ възелъ.

— О . . . ты си Яничаринъ — нашъ врагъ, каза Акля бей кѣту го видя: Нъ, да видимъ, защо ли си дошелъ ?

— Азъ додохъ съ добро намѣреніе и не сжмъ ви врагъ, рѣче младаый Яничаринъ, кѣту му ся поклонн.

Недовѣрчивый Акля бей, изглѣда младаго Яничарина отъ глѣзъ до пяты и, кѣту поклати главъ си съмнително, каза му:

— Да не ти проводенъ отъ Силистренскій нашъ за да ни пре-
думвашъ да ся предадемъ ?

— Съвсѣмъ не. Азъ сжмъ проводенъ отъ Караманъ бей, да ѣтя
поздравя, да ти кажж нѣщо и да ти дамъ тѣзи подарки.

При тѣя думы, младый Яничаринъ развърза неголъмый възелъ ,
кой бѣше подъ мишницѣ му, извади отъ тамъ единъ позлатенъ
часовникъ, единъ пѣстрѣ коприненъ чалмъ, унизанъ съ маргаритъ
и двѣ копринены кърпы обшиты на около съ злато. Сячко това
той подади Акѣ бейю.

Акѣ бей съ голѣмъ радость прія тѣзи подарки, най повече
ващо-то тѣ бѣхъ пратены отъ Караманъ бей — най голѣмый му
врагъ. Но той скоро ся намуси, кѣту помисли, чи този Яничаринъ
е пратенъ да му кажи нѣкоя тайнѣ.

— Каквѣ тайнѣ ще ми казвашъ ? запыта го той съ гордость:
— Кажи ѣ !

— Караманъ бей ми е порѣчьлъ, рѣче младый Яничаринъ, кѣту
ся поклони, да ти кажж, чи ако стѣпишъ въ Шуменъ, ще изтег-
лишъ голѣмо зло . . не отъ него, а отъ Джамалъ бей.

— Голѣмо зло ! съ презрѣніе извика Акѣ бей: чи какво пра-
во има Джамалъ бей да мя закача, кога азъ, по царскѣ заповѣдь,
трѣба да минѣ презъ Шуменъ ? А не мысли ли той, чи азъ ако ся
разгнѣвъжъ, ще бѣди за него злѣ ?

— Не знамъ. Но Джамалъ бей приготви войскѣ си въоружи си-
чки Шумненцы и чака само да ся приближишъ до Шуменъ.

Тѣзи думы накарахъ Акѣ бей да ся замисли.

— Това не можи да бѣди ! каза той кѣту поглади лице си:
меня сж ми порѣчели да ни закачамъ други села, зашо кѣту идѣ
въ Шуменъ, ще даджтъ сячко що е потрѣбно за войскѣ ми. А се-
га ? . . сега трѣба да нападвамъ на села — инакъ неможи . . .

— И това е напразно: Джамалъ бей прибра сячки селяни съ
сячко имъ имущество — въ Шуменъ.

— Ахъ ! съ гибъъ извика Акѣ бей; този Джамалъ бей много се раскайва, нъ ще бѣди кѣсно !

Послѣ, кѣту си помисли, той прибави:

— Нищо друго не остава, само утрѣ да нападнемъ на Котль, да земимъ сичко и да го изгоримъ. Отъ тамъ да идимъ въ Шуменъ и самого Джамалъ бей да забиймъ на колъ.

— Това можн да стани, съ притворство каза младый Яничаринъ: нъ малко мъчинчко, защо Джамалъ бей, тѣй лесно не остава чилъ-ка да го забива на колъ . . .

— Мълчи ! извика му сърдито Акѣ бей.

— Азъ щѣ мълкнѣ, нъ дозволи ми да ти кажѣ още нѣколко думы . .

— Кажн да видимъ.

— Дѣто ще се залавянѣ съ Джамалъ бей, не е ли по добръ да сторинѣ тѣй, както иска Караманъ бей ?

— Чи какъ иска Караманъ бей ?

— Той иска да се съедини съ тебѣ, и да предаде Шуменъ въ твои рѣцѣ.

Акѣ бееви очи лъснахъ ся отъ радостъ.

— Быва, каза той радостно: Ако Караманъ бей се съедини съ менѣ, то и за него и за менѣ много добръ ще бѣди.

— Караманъ бей иска да се съедини съ тебѣ, нъ ето съ какво условіе: Кѣту влѣзишъ въ Шуменъ, да го запалишъ и колкото богатство добийшъ отъ Шуменъ, да го раздѣлишъ съ Караманъ бей.. съгласенъ ли си ?

— Съгласенъ съмъ, съгласенъ, бързинкомъ рѣче Акѣ бей.

— Ако си съгласенъ, потвърди съгласіе си писмено.

— Добръ.

И Акѣ бей извади отъ пазѣж си единъ бѣлж дингъ, подади ѣ Салию и му каза повелително:

— Писвай !

Нравственны разсужданія

СЪ НЕВИННЫЯ ЮНОШИ

(Продълженіе отъ брой 18 стр. 69.)

Зависть е срамно и низко чувство, кое скърби, кѣту види да е другій въ добро състояніе и ся радва пѣкъ за нещастія му. Кой то е обладанъ отъ този порокъ, той живѣй сякога съ стремленіе да получи то, що го има другій, макаръ то да е вредно за него. Завистливи очи искятъ сичко да глѣтнѣтъ.

Тази душевна болѣсть е една отъ най жестокия и пагубныя; защо завистливый кѣту унижава сичко до кое неможи да достигне, и съ това явява низки си чувства; той ся нахожда и въ безпрестанна скръбъ. И наистена, което най много доставлява удоволствію на възвышенны души, то причинява завистливому най жпви огорченія, богатство, почести, духовны дарбы, тѣлесны преимущества—сичко това разгнѣвава и оскърбява завистливаго, макаръ той да не можи въспрети самому себѣ да уважава тѣзи добрины.

Съ таквось душевно безпокойство, съ таквѣ великѣ развратность на ума невъзможно е завистливому да не бѣде лошевъ, и, безъ стѣнѣніе, той е единъ отъ най нещастныя хора на свѣта.

Ненависть е чувство, кое, такожде какъ и злоба, възбужда чилѣка да желай и да струва зло другиму. Тя (ненависть), както и сички други пороцы носи въ себе си събственно си наказаніе. Въ когото тя владѣй, причинява му безпреривни мѣки, прави го неспособенъ да изпълня най свѣщенны си работы и обязанности. Мысль, чи въ него владѣе ненависть, прави го самъ себе да укорява и никога да не получва душевенъ покой. Освенъ това, той който ненавижда, припознава ся за по долеъ отъ тогова, когото

ненавиди, защо кѣту ся старай да му стори зло, той не ся пагнѣ за пѣкое възнагражденіе, нѣ за нови и гибелны бѣдствія.

И тѣй, ненависть, както и зависть, възбужда ны кѣмъ злодѣйство. Слѣдователно, чилѣкъ е най злодущенъ, когато има жадность за богатство, почести и удовольствія; когато е завистливъ и когато ненавижда сичко що е добро. А кѣту е пѣкъ злодущенъ, той е злорѣчивъ и клеветникъ; защо кѣту не ся задоволява съ тѣ злупы, кои открыто или явно струва другимъ, той употребява злословіе и клеветѣ, за да имъ вреди и тайно.

Кѣту разгѣдамы сега що е злословіе и клевета — тѣзи тогосъ ужасны и вѣроломны оружія, кои гы употребявѣтъ лошеви хора, — пый ще узнѣймы сички бѣдствія, кои излазѣтъ отъ тѣзи ядовиты источники.

Злословіе бива порокъ тогасъ, когато хортувѣтъ за нѣкого зло безъ никоѣж причинѣ, или отъ неблагоразуміе или отъ лошевинѣ.

Бывѣтъ обстоятелства, когато смы дѣлжнн да кажимъ за другиго зло :

Напр. ако видимъ нѣкого злодѣя да краде или убива, то за общъ ползѣ дѣлжны смы да засвидѣтелствовамы то що смы видѣли. Нѣ, кѣту изключимъ тѣзи и други подобны на ннхъ случаи, злословіе е престѣпленіе въ кое ный падамы по невздрѣжностъ на языка си. А чи злословіе е пизка измѣна, въ доказателство на това служи то' чи лошѣвый чилѣкъ повечето хортува зло за другиго скрытомъ отъ оногова, за когото хортува.

Массиліонъ, единъ отъ славныя проповѣдницы, тѣй опредѣлява този лошевъ порокъ:

„ Злословіе е съединеніе на много беззаконія; тайна гордость, коя открыва сички недостатки на чужди хора, а наши — не; низка зависть, коя, кѣту ся удивлява на чужды превъзходства, и кѣту неможи да ги достигни, начинава да ги укорява и чѣрни, дору успѣй

да ги унищожи; скрита ненависть, коя разлива ядъ отъ слова си ; оумразно приструваніе, кое хвали предъ очи и кори или хули тайно; срамна вѣтренность, коя неможи да побѣждава себе си и да въздърже языка си и частво жертвува свой покой и достоинство въ безразсѣдны тълкованія; равнодушна крѣвожадность, коя паранява съ свои ядоносны стрѣлы сърдце доброго чловѣка; несправедливость, коя грабва отъ члѣка сичко, що му е най драгоцѣнно; безпокойно зло, кое смѣщава общества, скарва градове, раздира най тѣснѣ и якѣ дружбѣ; источникъ на ненависть и мщеніе, кой напѣля сички мѣста съ маразы и смѣщенія; най послѣ, сичко що произлазя отъ злословіе е заражено съ ядъ и заражава сичко що ся намирѣ около му. Сѣщія похвалы злословія сѣ ядоносны; негови рѣкоплесканія сѣ злобины; мълчаніе му — престѣпно движеніе му, поглѣды му — сичко има ядъ, кой ся распрѣсва на сѣкѣдѣ. “

Отъ тукъ явно ся види, чи тозипорокъ ся ражда отъ най лошевы чувства, каквито сѣ: ревность, страхъ да не ны надмине нѣкой въ достоинства ни , ужасная и гнѣсная политика да оправдаваны събственны си погрѣшки съ погрѣшки на съѣды си и проч. За то' ный виждамы, чи тѣ, кои любѣтъ да злословітъ сѣ злобины и имѣтъ едно най любимо, отъ нихъ, занятіе: Да приглѣдвѣтъ какво прави съѣдѣ имъ, за да могѣтъ послѣ да го хулітъ и чърнітъ. Таквици хора сѣ съ ограниченни умове, кои сякога бывѣтъ разположены да вѣрвѣтъ зло и да го разгласявѣтъ. Тѣ сѣ глупцы, невѣжди или бабрювцы , кои сякога щѣхъ да стоѣтъ праздни и нещѣхъ да знаѣтъ за какво да хортувѣтъ, ако не намѣрвахъ едно мнимо удоволствіе въ това гнѣсно злословіе. Нѣ това мнимо удоволствіе скѣпо имъ става и сякога жестоко ся очнсте. Да си добійшь врази, часто непримиримы; да бѣдишь причина на маразы, кражбы, смъртоубійства; да не бѣдешъ никога спокоенъ; да принудишь други да ся боѣтъ отъ те-

бя и ты самъ да си страшишь, за да не бы дошли тѣ да искать объясненія за постѣпки ти; да ся разчуйшь, чи си чилѣкъ съ лошевы и низки нравы: ето какви сѣ обыкновенныя и несмыслѣныя слѣдствія на гнѣсное злословіе.

Що ся касай до клеветѣ, то и тя е злословіе, само съ прибавкѣ на лъжа и двуличность. Това значи да обвиняваме нѣкого съ лошевы дѣла и престѣпленія за кого знаймы чи е невиненъ. Следствія на този порокъ сѣ много ужасны за клеветника: противъ него ся въоружавѣтъ сѣдилища съ строги си законы и самъ Богъ отъ нема своѣхъ благодать отъ такѣвзи челоуѣка, какѣвто е клеветникъ.

И тѣй кѣту знаймы, чи лошевыи чилѣкъ ся ненавиди отъ сички други хора, кои имѣтъ кѣмъ него единъ страхъ, презрѣніе и отвращеніе, трѣба и ный съ голѣмо вниманіе да ся пазимъ за да не навлечемъ на себе си това всеобщо проклятіе и отвращеніе, кое ще ны направи найъ нещастны на свѣта.

Ный можемъ да избѣгнемъ тѣзи пагубны за насъ бѣдствія, ако виникнемъ сами въ себе и ся посвѣтовамы съ сѣрдце си. Въ него ный ще намѣримъ благость, расположеніе кѣмъ сички хора, състраданія кѣмъ нихни бѣдствія, желаніе да уаалимъ нихни горести, снисхожденіе кѣмъ погрѣшки имъ — съ единъ рѣчь — въ сѣрдце си ный ще намѣримъ такѣвзи чувства, кои съединявѣтъ сички челоуѣцы единъ съ други и ги правѣтъ кѣту брата, защого ный сячки смы дѣца на единъ общъ отецъ, създаанный отъ Непостижимаго.

Доброта ся опредѣлява отъ двѣ положенія: първо — да не струвамы зло на сѣсѣды си; а второ — да имъ струвамы добро.

Да не постѣпваме съ други тѣй, както не щемъ и съ насъ да постѣпвѣтъ други, е извѣстно правило, кое опредѣлява какво обхожденіе трѣба да имамы относительно кѣмъ други хора.

Да струвамы други добро — това значи да исполнямы обязанности си, да ся покоряваме на строгія и святія законы на нашъ свѣтъ, чрезъ что ще направимъ за насъ си единъ неисто-

щамъ источникъ на най сладки утѣшенія, какенто може чилѣкъ да чувстова.

За то, много похвалны качества ся раждатъ отъ душевнай добротѣ. Който обладава тѣзи драгоцѣнность, той сякога намира въ себе си едно таквось чувство, кое го възбужда да струва добро другиму. Тѣзи естествена наклонность да струваме добро другиму привежда ны къмъ благотворительность и къмъ усладителнѣ высокѣ добродѣтель, коя помага нещастнымъ, утѣшава скърбящія и поддържава между сички хора то' свято съгласіе, надъ кое Богъ всякога излива своя благодать. Една благотворительность е достаточна за щастіе на цѣль человѣческій родъ, и благотворительный чловѣкъ е почти кѣту Промыслъ на сички други.

Сѣстраданіе къмъ наши сѣсѣды, кои сѣ отягчены съ каква да е скръбъ, тѣй е свойгтвенно намъ, что само по едно непростително забравеніе на обязанности си, ный ся отказваме отъ да помагамы нуждающимся. Ако и трѣрдѣ малко, да ся срѣщатъ благотворители; то е зашто пезнаймы сички пріятности, кои сѣ съединены съ святаѣ добродѣтель, защо можи да ся кажи, чи кѣту помагамы другимъ, то ный помагамы самимъ себѣ.

Благотворительность е свойство на най честнѣ душѣ, и безъ сѣмѣтніе най добръ отъ сички хора е той, който струва добро другимъ. Кѣту даваме помощь нещастнымъ, ный показваме примѣръ отъ единѣ благотворительность, коя всякога бѣва согласна съ общаѣ ползѣ: Това значи — ный плащамы тѣзи данѣ, коѣ честность налага на богатство.

Да забѣлѣжимъ, чи не само богаты сѣ въ сѣстояніе да струвжтъ добро. Но всякій е въ сѣстояніе и, слѣдовательно, трѣба да струва. Никой не ся намира въ невѣзможность да исполня тѣзи обязанность. И богатый и бѣдный, и силный и слабый — сякога можи да струва добро другому, стига само да иска.

Много има такива хора, кои струватъ добро тѣмъ, отъ ко-
и надѣватъ да получатъ нищо. Но да не забравямы, чи тукъ-
ма никаква благотворителность, а напротивъ — мръсно и низко са-
молюбіе и отвратителенъ счетъ. Не. благотворителный человекъ про-
стира свои благодѣянія на тѣхъ, кои пай много се пуждаватъ въ
нихъ, гащо той знай, чи кѣту струва добро на нѣкой бедень. —
самъ той получава благодѣяніе отъ свои съвѣсть. Както слѣнце не-
чака молитвы за да проважда намъ свой свѣтъ и теплотѣ; тѣй и
благотворителный чилѣкъ, безъ да чака да му се молятъ, струва
пуждающимъ добро, споредъ колкото можн.

Блаженъ е той чилѣкъ, кой то вкоренява въ сърце си тѣзи
благотворителность! Той незавижда на съсѣды си; спомага пужда-
ющимъ, не вѣрва клеветы и никога не ги повтаря; прощава обиды,
кои му наносѣтъ други, и на всегда ги забравя. Злоба и мщени-
е сѣ изгонены отъ негово сърце; чужды скѣрби и бѣдствія възбу-
ждъ въ него истинно състраданіе. Той се старай да умали горести
имъ, и радость, коѣхъ той чувствова туку кѣту види успѣхъ на свои
старанія, усладително го награждава; защо, едно въспоминаніе, чи
той сторилъ добро нещастнымъ и ги утѣшилъ докарва му удовол-
ствіе, кое непрестанно се умножава.

Чилѣкъ, който е благорасположенъ къмъ други, бива и спес-
ходителенъ къмъ нихъ, прощава погрѣшности имъ, не получава отвра-
щенія отъ недостатки имъ и не се оскѣрбява отъ пихихъ невним-
ательность къмъ него, защо знай чи както той, кѣту человекъ, пиха
слабости, тѣй ги имѣтъ и други.

Сърдце благодѣтелнаго человека не се обладава отъ ненависть
— тѣзи гижспѣхъ страсть, както и отъ жадность за богатство, почести
и удовольствія. Благодѣтелный человекъ незнай даже что е зависть; а
напротивъ, кѣту се счита за членъ на всяко едно общество и се-
мейство, той съчувствова въ бѣдствія на съсѣды си и се радва на
пихно благополучіе и благоденствіе.

Освѣтъ това, вмѣсто да клеветы на свои братя — съсѣды, той даже не ще да слуша никакво злословіе, защото то знай, чи злословіе довежда чилѣка до клеветѣ. Най вѣрно средство за да избѣгнѣ чилѣкъ гнѣснаѣ клеветѣ, трѣба никога да не злослови .

И тъй, да сме увѣрени, чи добросърдечный чилѣкъ никога не злослови и не клевети. Той е благорасположенъ и снисходителенъ къмъ други; не знай ни непавистъ ни завистъ; Обраща сичко си вниманіе, полага всяко стараніе за да поддържи съѣзъ и съгласіе между общества и между сички си съсѣды. Да бѣдемъ увѣрени, чи такъвзи чилѣкъ, кѣту прави да бѣдѣтъ други щастливи, самъ ся наслаждава съ едно вътрешно удоволствіе, кое получава отъ чистѣ си съвѣсть.

Той ся стреми не за да получи отъ други уваженіе, а — ни хихъ любовь и преданность, кои и получава, защото е любимъ отъ сички. Ако ли му ся случи нѣкакво бѣдствіе, то негова доарота, неговы благодаренія не бывѣтъ забравены: Неговы бѣдствія сѣ общи и той паяѣрва утѣщеніе въ скѣрби си и помощъ въ бѣдствія си.

Негово здравіе ся оживотворява съ спокойствіе на неговѣ добрѣ съвѣсть, и една старость, окружена отъ преданность и любовь, увѣпчава негова жизнь, коя въ свое време угасва посредъ съжаленіе и слъзы на неговы съграждане.

Най послѣ за да бѣдемъ добродѣтели, трѣба сякога да помнимъ тѣзи думы отъ св. писанія: что „Проклятіе Божіе стои на домъ злобнаго; а благословеніе царува въ жилище праведнаго и кроткаго “ .

III.

За страхъ, боязнь и свиняваніе. — Трѣба да противоставаме на тѣзи слабы и за срамъ достойны, пороци — Хладнокрѣвіе, мѣжество, храбрость и твърдость, кои въ доставѣтъ побѣдѣ надъ нихъ.

Макаръ да сме придобили сички добродѣтели, кои сѣ тѣй необходимы за насъ; макаръ да сме въстѣржествували надъ сички пороци, кои сѣ тѣй пагубны за насъ, пый неможемъ обезпечити се си, ако нѣмамы силнѣ воликъ за да изгонимъ отъ насъ сѣ страхъ, боязнь и свиняваніе и най-послѣ — тѣ неумѣстнѣ и излишна боязнь отъ смърть, коя, кѣту ны държи въ безпрестанно безпокойство, прави ны неспособны не само да помагамы нашимъ съгражданамъ въ нѣхны нещастія, нѣ и да защищавамы себе си въ най голѣмы опасности.

Да ся потрудимъ за да увардимъ себе си отъ тѣзи излишни и часто въображаемы пороци, кѣту дѣйствуваме противъ нихъ съ хладнокрѣвіе, мѣжество, храбрость и твърдость. Въ тѣзи противоположни нѣща на страха, пый ще намѣримъ новѣ силѣ, за да изпълнямы единъ отъ най първыя и свѣтыя обязанности на члѣка — да защищавамы бѣбственный си животъ и да пазимъ честь и животъ на наши събратія, макаръ наше събственно съществованіе да ся подвергава въ опасность.

Кѣту любовь къмъ жизнь е естествено чувство въ члѣка, и при това, стараніе за да ѣх пазимъ съставлява нашѣ обязанность; то и страхъ отъ смърть е чувство естествено въ насъ. Този страхъ, кѣту ся удържа въ справедливи предѣли и незаминува предлежащѣмъ опредѣленнѣмъ цѣль, никакъвъ вредъ неправи нашему спокойствію, а въ особености не ни препятствова да бѣдемъ полез-

ны и готовы да помагамы на наши съграждане. Из кога този страхъ ся простира до излишество, той става презрителенъ и смѣшенъ. Той непрестанно увеличава най малкия опасности, кои ны обикалятъ, отнема силъ ни, съ коѣхъ могли бы да имъ ся противимъ, и ны предава кѣту без'оружны жертвы на сички напасти, на сички униженія, кои съставляваѣтъ удѣлъ страхливаго.

Страхъ е смѣшующиъ порокъ; из неговъ предметъ бива повече въображаемъ, защото устрашающаа причина е — бѣдщи бѣдствія. Изкой си бѣды смѣшуватъ тѣй, както си сѣ; а страхъ ги много увеличава, и не само тѣхъ, из и то', кое не е было, не е, не ще бѣде и никогда неможе да бѣде !

Този страхъ ^иотравя сички удовольствія на живота ни, потъмнява мысли ни, кѣту ны потопява въ вѣчнѣ грижѣ за то зло, коэ нито сме го теглили, нито ще ни постигне; из само го въображавамы и чакамы.

Смѣщеніе, кое ся внося въ наше въображеніе отъ тѣзи мечтателны ужасы, става тѣй голѣмо, чтото ся простира даже на наши способности, прави ги тѣпы и за нищо непотрѣбны. Има примѣры, чи изкои хора, кѣту ги было твърдѣ страхъ да ся не разболѣятъ, разболѣвали сѣ ся; а изкойси отъ страхъ да не умратъ — умирали.

Този страхъ за бѣдщи бѣдствія е слабостъ, свойственна само на малодушныя и ограниченныя въ познанія си хора. За то, трѣба да употребимъ сички си силы за да изгонимъ отъ насъ този за смѣхъ и за срамъ достоенъ порокъ, защото той е твърдѣ лошевъ съвѣтникъ и има много лошевы послѣдствія.

Боязнь и свеняваніе сѣ обыкновенны слѣдствія смѣшнаго страха. Разликъ между тѣзи два порока е тя, чи първый т. е. боязнь, вый несмѣй даже да погѣдни на опасность, а послѣдний т. е. кой то ся свени, кѣту види опасность нека да ѝ ся противи, из не смѣй и отъ страхъ остава на мѣсто си.

И тъй боязнь и свеняване сж пороцы, кои господствоватъ въ оногова, кой нѣма отважность да покажи мъжество си, кѣту види чи или на него или на сыграждане му предстои опасность.

Боязнь бива най гнѣсенъ порокъ въ младаго чилѣка, кой кѣту вижда, чи отечество му ся нахожда въ опасность, вмѣсто да ся постарай или да го защити, или да отклони отъ него тѣзи опасность, бѣга . . .

Най повече той, кой е войникъ трѣба да ся пазн отъ този порокъ, кѣту добръ знай чи той е длъженъ, даже съ опасность на живота си да защищава свое отечество. Погибва вече оныи войникъ, кой кѣту ся отклонява отъ тѣзи святъ си длъжность, оставяемъ сто си и бѣга отъ опасность, противъ коя трѣбаше да върви безъ трепетъ. Общество или сыграждане му го подвергаватъ на униженіе и часто ужасно наказаніе, и вмѣсто славнѣ смъртъ, той получава позоренъ конецъ на живота си !

За вѣчно прѣзрѣніе и за вѣченъ срамъ е достоенъ той младъ чилѣкъ, кой кѣту глѣда отечество си да ся угибѣва отъ безчловѣчни варвари; кѣту глѣда, чи братъ му, сестра му, татку му или майка му търпѣтъ позоръ и насиліа; кѣту глѣда непрестанно да ся пролива кръвъ на неговн однородны братя, остава безчувственъ зрѣтель и не предприема нищо, даже ся бои да кажи, чи трѣба да ся прекъсатъ тіа злоупотребленія !

Свеняване е презрителенъ порокъ, кой прави чилѣка да плачн и въздына, кѣту види, чи отечество му или семейство му сж въ опасность, а да не смѣй даже да помисли, какъ да унищожи тѣзи опасность.

И наистена, можн ли да бѣде по презрително и по срамно нѣщо за единъ мъжъ, за единъ младъ момакъ, освенъ да оставя сыгражданина си и пріятеля си въ бѣдѣ и да нѣма необходимое мъжество, за да отстрани опасность отъ женѣ си, дѣтца си, татка си, братія

си и въобще отъ сички си съграждане, на кои той, по своѣхъ младость, е кѣту подпора и покровительство ?

Страхъ, боязнь и свеняваніе ся раждѣтъ отъ това, чи ный твърдѣ много ся боимъ отъ смърть. Тѣ ны правѣтъ жертва на много нещастія, отъ кои ный тѣй старателно отбѣгвамы.

Ако не ся постараимъ да помагамъ съсѣду си или съгражданину си противъ опасности му; ако непокровителствувамы, слабого протпвѣ силнаго и несправедливаго, а най повече тогасъ, когато сме въ сѣстояніе да направимъ това; то никога неще можемъ ся наслаждава съ спокойствіе на съвѣсть си: Тя строго ще ны мѣри за дѣто не сме исполнили единъ отъ най сватыя обязанности.

Наши однородцы и съграждане, коиъ ще бѣдемъ безполезны въ то время, кога най повече ся нуждавѣтъ тѣ въ помощь за да отстранѣтъ отъ нихъ си угрожающаѣ опасность, ще чувствовѣтъ кѣмъ насъ голѣмо призрѣніе. Жены и дѣтца, кои сѣ показали повече мѣжество отъ насъ, ще ны ся смѣѣтъ и ще ни отдавѣтъ оскѣрбителни и онизителни имена, и ный не ще смеймы да ся собирамы съ хора защото ще ны е срамъ отъ сѣкого.

Отъ тѣзи пороцы ный можемъ да станемъ и най спромаси; защото, ако страхъ отъ опасности, кои предполагамы да срѣщнемъ въ нѣкое пѣтешествіе, е тѣй силенъ щото ны удържа на едно мѣсто; ако една угроза, сторена намъ отъ другиго е достаточна да ны принуди за да ся отречемъ отъ най необходимы си интересы; то нѣма съмнѣніе, чи наше богатство и сичко друго що принадлежи намъ, постѣпенно ще ся умалява, дору наконецъ не остане въ наше рѣцѣ нищо.

Най послѣ и наше здравіе не ще ся забави да отслабне и съвсѣмъ да ся развали. Наше въображеніе, кѣту ся смѣщава отъ ужасъ, ще вижда голѣмо зло тамъ, гдѣ никакъ го нѣма, важнѣ болѣсть — тамъ, гдѣ е нищожна, и веки единъ страхъ отъ зло при-

чпнява голѣмы промѣненія въ наше здравіе, кои часто имѣть опасны послѣдствія . . . Страшливый никога неможе да бѣде спокоень, защото въ сяко едно приключеніе той чувстова голѣмъ страхъ . . .

И тъй ный необходимо смы дѣжны за собствено си щастіе и за собствены си интересы да не допускамы да господствува надъ насъ този презрѣнь и за срамъ достоенъ страхъ. Ный можемъ да го отстранимъ отъ насъ си, ако му противопоставимъ : хладнокрѣвіе, отважность, мѣжество, храбрость и твердость. Тѣзи качества сѣ удобрявѣтъ отъ сички хора.

Мѣжество е добродѣтель, коя ся ражда въ насъ отъ желаніе да сторимъ другому добро т. е. или да го избавимъ отъ опасность въ коѣхъ ся веки намѣрва, или да го защитимъ, ако тя му предстои. Мѣжественный чилѣкъ незнай тѣ пусты и часто дѣтски страхове, кои правѣтъ чилѣка толкосъ призрѣнь. Той невижда опасность тамъ, гдѣ трѣба да избави отъ неѣхъ съгражданина си или брата си. Неговъ духъ не ся смѣщава отъ смѣръть. Той знай, чи смѣръть рапо или късно ще доди и за то не ся бои отъ неѣхъ. Той е по благодаренъ да умрѣ тогасъ, когато защищава брата си, нежели тогасъ, когато спокойно лежи на одара си.

Кѣту е свободенъ отъ сички мечтателны страхове, кои угнетявѣтъ и терзѣѣтъ слабодушнаго, мѣжественный чилѣкъ преглѣдва по първо опасность, коя му предстои и не ся предава въ безпокойство, нѣ съхранява сичкѣ независимость на духа си и съ хладнокрѣвіе трѣси средства за да побѣди и унищожитѣзи опасность. Той сякога живеи съ надѣждѣ защото не ся съмѣнѣва въ мѣжество си.

Мѣжество и щедрость сѣ двѣ добродѣтели, кои ны удостоявѣтъ съ еднакво уваженіе отъ сички благоразумны хора. Мѣжество ны принуждава да презирамы сички опасности и даже самый животъ; а щедрость не ны позволява да жаждамы за богатство. Тѣзи двѣ добродѣтели ся раждѣтъ отъ едно чувство — отъ любовь

къмъ чловѣчество: щедрость ны побуждава да помагамы на наши брати въ сички имъ нужды; а мжжество устремлява ны, даже съ опасность на собственнѣ си жпзнь, да имъ помагамы, кога сж тѣ въ бѣда.

Който е истинно мжжественъ, той е чловѣколюбивъ. Ако е войникъ, негово сърдце плачи, къту глѣда, чи хора единъ други си убивать; той не глѣда съ равнодушіе на смърть, коя ходи на око-
ло му; и пріятель и врагъ за него сж мили. Нъ той не можн да удържи мжжественнѣ си десницѣ отъ да не убій непріятеля си, защото знай, чи спокойствіе и благоденствіе на негово отечество, на негово семейство зависѣтъ отъ това.

За то тѣй много почитѣтъ и уважаваѣтъ мжжество, коо къту бива съединено съ опасность на живота, произвежда най велики и най прекрасни дѣла чловѣчески. Нъ мжжество за да стане достой-
но за уваженіе, трѣба да ся възбужда отъ разумъ, отъ обязан-
ность и спразедливость. А за да бѣди то добродѣтель не трѣба да ся отдѣля отъ благоразуміи.

Отважность, къту е такъвъ родъ мжжество, коо ны заставлява да презирамы опасности и смърть предъ лицѣ на врази си, е не-
обходима добродѣтель за единъ войникъ или младъ юнакъ, кой трѣба да е готовъ всякъ единъ часъ да полага душѣ си за да защити честь и спокойствіе, както и интереси своего отечества.

Къту желаймы да бѣди спокойно наше отечество, както и на-
ше семейство ный неще ся забавимъ да идемъ противъ явнаѣ о-
пасность, за да избавимъ отъ нейѣ събрата си, и общество или отечество ни, ще ни памѣрва сякога готови да му помагамы и да раздѣлямы сички опасности, кои го заплашваѣтъ.

И тѣй, явно е сега каква добродѣтель е мжжество. Чрезъ тѣзи добродѣтель, къту ся освобождавамы отъ печалныи и плачевныи по-
слѣдствія на смѣшный страхъ, пый получвамы едно упонтелно ща-
стіе, единъ неизразимъ пріятность А какво по голѣмо щастіе

иска чилѣкъ, освенъ да глѣда, чи негово семейство, неговъ братъ, негово отечество ся наслаждавѣтъ съ спокойствіе и веселіе, и чи никаква опасность не ги смѣщава ? О, това е голѣмо щастіе за единъ чувствителенъ и съ высокъ души чилѣкъ !

Негова съвѣсть го похвалява, чрезъ което му докарва едно тайно веселіе и удоволствіе. Той ся радва кѣту глѣда чи благодарни му съграждане отдавѣтъ честь за дѣто ся старалъ да га избави отъ опасность.

Най сетиѣ той радостно умира, кѣту види, чи около му стоѣтъ и плачѣтъ тѣ, коимъ той помагалъ

Мили юноши ! Да по Богъ ви дадеше мъжество, за да бѣдите и вый съ время полезны своему семейству, своимъ съгражданамъ и своему отечеству !

ФЕРМАНЪ

*Отъ Султана Махмуда, сина
Султана Мустафи-Хана на
иерекскій-тъ Патріархъ Арсенія.*

(Турскъ годинъ 1143, а подиръ Христа 1731.)

Въ сегашне врѣмя, когато у насъ ся ѣе породило такава съ-
знателно болѣзнованіе за потѣпканни-тъ отъ Гърци-тъ патріаршіи
славенски, кога ній Българе-тъ съ таквозъ съкрушеніе сърдечно
диримъ да подновимъ баремъ іединъ отъ два-та наши независими
прѣстола, всичко що може да има какво да е отношеніе до тѣхъ,
іе скъпо и мило за насъ .

До недавна Гърци-тъ имаха безстыдство да утвърждавътъ, чи
ній никога не сме имали Патріархъ и дору да гонѣтъ онѣзи наши
сѣотечественници, кои-то ся рѣшаваха да полагають за несъмнѣнно
сѣществуваніе-то на патріаршески-тъ ни прѣстоли. Но малко по
малко издирванія-та раскриха, чи колко-то и да сѣ ся мѣчили ду-
ховни-тъ властители на Българе-тъ да истребѣють всички-тъ слѣди
на църковнѣ-тъ имъ независимость, както и на всички-тъ имъ и-
сторія тѣзи усилія сѣ напразни: Български-тъ патріаршества ста-
пѣха за всичкій-тъ почти народъ вещь несъмнѣнна. Догдѣ пона-
прѣдъ всички-тъ Българе ся ръководѣха съ іедно само прѣданіе,
сега почти всички-тъ могатъ да прѣдставѣють исторически доказа-
тельства за истинность-тъ на прѣдишнѣ-тъ си духовнѣ независи-
мость .

Накопецъ и сами-тъ царски фирмани, кои-то съ носятъ и на българскій Патріархъ а на сърбскій, но по самъ-тъ единиченостъ на ипекскій-тъ и охридскій-тъ прѣстоли и общъ-тъ имъ сѣдѣжъ, той тъй много хортува за фирмани-тъ, кои-то съ са дадени на охридскій-тъ независимъ архіепископъ, щото садъ по тѣхъ причинъ заслужва да ѣе вмѣстенъ въ сегашне врѣмя въ періодическо-то изписаніе. Но читатели-тъ ще приемятъ отъ него неколко уясненія и за прѣминали-тъ времена, за напремени-тъ отбѣдени на христіане-тъ и на духовниж-тъ имъ власть къмъ Мусульманъ-тъ и къмъ тѣхъ-тъ политическѣ власть.

Фирманъ-тъ, за кой-то хортуваши ѣе прѣведенъ отъ турскій-тъ подлинникъ, кой-то ся намѣрва въ карловачкій-тъ архивъ. Той е написанъ на хартіѣхъ три педѣ широкъ и осемъ дългъ, тъй шонъ султанскій-тъ хатъ или тура, знакъ на султаново-то имя, кой-тъ ѣе украсенъ и изписанъ съ злато и разпобойно цвѣте, самъ въ четирѣ педѣ дължинъ. Текстъ-тъ ѣе написанъ на 35 реда тъй що-то ѣединъ червенъ и ѣединъ черъ редъ ся винаги ограждатъ и отгоръ и отдолу съ златъ.

Ний съобщаваши прѣводъ-тъ на този ферманъ отъ сърбскій-тъ кой-то ѣе помѣстенъ въ „гласникъ Друштва сръбске словесности“ за 1859 год. тъй какво-то слѣдва:

„ Налогъ-тъ, кой-то е въ този мой високъ ферманъ, ѣе тогъ
„ Като стѣпнихъ щастливо на високій-тъ прѣстолю на османско-то царство (кой-то ѣе и Калифатъ), распрѣводихъ високи фирмани да ся подновѣтъ всички-тъ берати. Избранный-тъ отъ мизійскій народъ Арсеній, Патріархъ ипекскій и на околи-тъ мѣста, у кого-то ѣе този мой царскій ферманъ, ми даде берать-тъ си и ми моли да му ся поднови. Като ся прѣгладѣха, по тази неговъ молба епископскій-тъ тефтери, намѣри ся, чи тази ипекска патрі-

аршія съ околности-тъ си ся іе дала на тогози Патріарха Арсенія съ съгласіе да дава всѣкъ годишъ подѣ имя Махту по 70,000 акчи и 100,000 акчи, като даръ за брать-тъ; и щомъ истій-тъ патріархъ даде Махтуа какво-то ся пада и туршъ 100,000 акчи готови пари въ хазинѣ-тъ ми, азъ му издадохъ на 19 Ребиул-евелъ 1143 год. този ферманъ и заповѣдахъ, гяури-тъ; попове-тъ, калугери-тъ, владици-тъ и митрополити-тъ, кои-то живѣють въ Инекъ и въ околности-тъ, въ Крушевецъ, въ Лѣсковецъ, въ Уркубъ, въ Косово, въ окрузи-тъ на вучитрѣнскій-тъ санджакъ, въ окрузи-тъ и околности-тъ на скепдерскій-тъ санджакъ, въ Приштинѣ, въ ново Бърдо, въ Ёкова и въ околностъ-тъ, въ Кюстендилъ, и въ околностъ-тъ, въ Дупницѣ, въ Казанлъкъ, въ Ихтиманъ, въ Самоковъ и въ неговѣ-тъ околностъ, въ херцеговинскій-тъ санджакъ и въ околностъ-тъ му, въ Ускюпъ, въ Враня, въ Егридере-Паланкъ, въ Калканделенъ и въ околностъ-тъ, въ Нишъ и въ околностъ-тъ му, въ Радомиръ и въ околностъ-тъ му, въ Новъ пазаръ, въ Нова Варошъ, въ Търговиште, въ Протичъ, въ Митровица и въ околностъ-тъ ѿ, въ Приеполѣ, въ Таслицѣ и въ околностъ-тъ ѿ, въ Ужицѣ, въ Ръшавѣ и въ околности-тъ окрузи, въ нахій-тъ и въ села-та, тѣмъ сѣщо и священство-то на латинскѣ-тъ църкви въ Босніи, по канони-тъ и по тѣхни-тъ непотрѣбни закони и вѣрѣ, всички-тъ, слѣдователно, малки и голѣми, кои-то живѣють въ горѣреченни-тъ мѣста да го припознавѣтъ за свой патріархъ и да му слушѣтъ хорти-тъ, които ся отнасятъ до вѣрѣ-тъ имъ, и да ся обрѣщѣтъ до него за всички-тъ вещи, кои-то ся касаѣтъ до законъ-тъ; по пататакъ:

„ 1. Да не оставѣтъ да давѣтъ подѣ имя Махтуа горѣреченни-тъ 70,000 акчи всѣкъ годишъ.

„ 2. Никой не ще смѣе да ся мѣси въ дѣла-та на патріархъ-тъ и въ неговѣ-тъ личность.

„ 3. Никой не ще смѣе да обезпокоява тогози патріарха, ни-

то неговн-те векили, нито владици-тъ, нито митрополити-тъ, кои-то
той ще отрежда съ берать-тъ ми, да събиржтъ отъ народъ-тъ, отъ
попове-тъ и отъ калугери-тъ, кои-то живѣжтъ въ патріаршіѣ-тъ
му, ипріѣ, платж за посѣщеніе, милостинѣ , платж за първо и
второ вѣчаніе, іеще по 12 акчи отъ всѣкж кжщж и по 1 цесар-
скж жълтицж, отъ всѣкій попъ за патріархъ-тъ и 12 акчи отъ
кжщж и по 1 жълтицж отъ попъ-тъ за Митрополити-тъ.

„ 4. Запми-тъ и тимариоти-тъ, кои-то сж въ патріарховъ-тъ
область, не ще смѣжтъ да хортувжтъ за опѣзи христіане, кои-то
ся камиржтъ и живѣжтъ на тѣхни-тъ чифлици, села, кашли, чисъ
тѣхни момци , башчовани и слуги, за да ги освободжтъ отъ го-
рѣназначенни-тъ плати.

„ 5. Патріархъ-тъ ще има власть, спорѣдъ досегашніѣ-тъ
обичай, да узаптява всичкій-тъ имотъ, на попове-тъ, на калугери-
тъ, на калугерки-тъ, на владици-тъ и на митрополити-тъ, кой-то
ще остане подиръ смъртъ-тъ имъ, и да не смѣжтъ да ся напѣс-
ватъ въ това Бейтулъ-мали-тъ, войводи-тъ, субашни-тъ, тимариоти-
тъ, запми-тъ и други-тъ граждански власти.

„ 6. Митрополити-тъ никому не можтъ да ся дадѣтъ, по ка-
дѣско прѣдлаганіе, но ще ся дажтъ само по патріархово прѣдлаганіе,
и това прѣдлаганіе трѣба да ся потвърди съ патріарховъ-тъ пе-
чатъ.

„ 7. Попове-тъ, калугери-тъ, владици-тъ и митрополити-тъ
можтъ да завѣщавжтъ при смъртъ-тъ си имане-то си на сиромаш-
ни-тъ отъ църквж-тъ си и на патріархъ-тъ, и тогава струва за
въ работж гяурско-то свидѣтелство, на сждѣ-тъ.

„ 8. Ако пѣкоя гяурка побѣгне отъ мжжа си, или мжжъ-тъ
поиска да ся жене на другж гяуркж, а първж-тъ да пусти, тогава
въ расправяніе-то и сжденіе-то на работж-тъ имъ никой другій
нѣма да ся мѣси освенъ реченій-тъ патріархъ и неговн-те влади-
ци, кои-то имжтъ берать-тъ ми.

„ 9. Селски-тъ попове не смѣѣтъ да дозволѣтъ безъ позволеніе патріархово да ся ожени гяуринѣ, кой-то не іе по законъ-тъ имъ за жененіе.

„ 10. Занми-тъ, тимаріоти-тъ, іанпчари-тъ и други-тъ богаташи не ще смѣѣтъ да насилѣѣтъ патріархъ-тъ и да му казѣѣтъ това, що іе противно на поганскѣ-тъ вѣрѣ, какво-го: „испади оно-гози попа, а църкѣ-тъ му дай на тогози“ ; или „тѣѣ женѣ съ този и този гяуринѣ вѣнчей“ .

„ 11. Ако митрополити-тъ, владци-тъ, попове-тъ и {калугери-тъ не щѣтъ да давѣтъ на патріархъ-тъ потребнѣ-тъ миріѣ и останали-тъ плати и ресими, та да іе дѣѣженѣ да ги свали и други хора да турѣ на мѣста-та имъ, тогава той и на мене това ще іавѣ и ще направи потребно-то прѣдложеніе, и азъ подирѣ това нови-тъ щѣ да подтѣѣрдѣ съ берать-тъ си, като ми турѣѣтъ даръ-тъ за берать-тъ.

„ 12. Кога патріархъ-тъ за нѣкоѣ кривдинѣ и прѣстѣѣнленіе земе чинѣ-тъ и обрѣсѣ брадѣ-тъ на нѣкой владикѣ, митрополитѣ, калугерѣ или попѣ, въ това нѣма никой да му ся мѣси.

„ 13. Ако нѣкой Митрополитѣ, владика, попѣ или калугерѣ ся вѣспротивѣ и не ще да плаща на патріархъ-тъ миріѣ-тъ и други-тъ наредени плати, тогава той ще да ми іавѣ това, и азъ щѣ дамъ тогава потребнѣй-тъ ферманѣ, по кой-то власть-та ще му наплатѣ и прѣдаде миріѣ-тъ и други-тъ плати.

„ 14. Патріархъ-тъ или митрополити-тъ, кога отивѣтъ да събирѣтъ годишнѣ миріѣ отъ гяури-тъ, могѣтъ да си промѣѣѣтъ дрехи-тъ, кога пѣтѣѣѣтъ прѣѣзъ опасни мѣста, и да посѣѣѣтъ оружіе, и тогава не смѣѣтъ да ги обезпокоѣѣѣтъ и да ги озарарѣѣѣтъ въ миріѣ-тъ онѣѣзи, кои-то вардѣѣѣтъ мостове-тъ и други-тъ боазѣ, нито други-тъ мирмирами, миралиѣ, мутеселиѣ, войводи, субаши, занми, тимаріоти, спаѣи, іанпчари и граждански власти, и

то не само тѣхъ, но нито тѣхши-тѣ момци и хора, кои-то съ тѣхъ пѣтуватъ.

„ 15. Кога реченній-тъ патріархъ или митрополити-тъ, кои-то имѣтъ мой бержтъ , излезѣтъ по села-та , кою сѣ въ реченнѣ-тѣ патріаршіѣ, да събирѣтъ миріѣ и други-тъ ресими, тогава граждански-тъ власти, емини, кади и паиби не шо смѣѣтъ да имъ казвѣтъ; „ догдѣ ми толкова и толкова парп не дадешъ, не щѣ тя пустѣтъ въ села-та си да събирашъ миріѣ. “

„ 16. Ако патріархъ-тъ по поганскѣ-тѣ си вѣрѣ направѣ отлѣченіе на нѣкой гяуринѣ, въ това никой другій не можѣ да сѣ мѣси.

„ 17. Именованій-тъ патріархъ има власть да вѣнчава и раз-вѣнчава по законѣ-тъ си, и двама вѣнчани, кога сѣ свадѣтъ, да помири, въ църковѣ-тѣ да закѣлине и оглученіе да направѣ, и за това кади-тъ и паиби-тъ не смѣѣтъ да го глобѣтъ.

„ 18. Кога Патріархъ-тъ излѣзе да си събира миріѣ-тѣ, тогава граждански-тъ власти не смѣѣтъ да му кажѣтъ, за да го глобѣтъ: твои-тъ хора сѣ ни псували“ , или: „нѣ смѣ ти да ми пари пазаемъ, дай сега да ни ги вѣрни, защото ще ти глобимъ “ .

„ 19. Патріархъ-тъ, кога събира миріѣ-тѣ, може по досегаш-ній-тъ начинѣ да води и ѣсакѣи, и въ това никой да го не обезпокоява и да не смѣе да му каже: „ нѣ ще ти дадемъ наши-тъ хора за ѣсакѣи и ако ги не приемѣшь, не ще ти' пустнемъ да събирашъ миріѣ въ наши-тъ села и нахѣи“ .

„ 20. Патріархъ-тъ може да носи патерицѣ и други прилич-ни на чинѣ-тъ си вещи, и въ това никой не може да го обезпокоява .

„ 21. Манастирски-тъ и църковни-тъ векили, кои-то съби-рѣтъ миріѣ-тѣ, не смѣѣтъ да ѣхъ изѣдѣтъ нито да ѣхъ распрѣспѣтъ.

„ 22. Патріархъ-тъ има власть врѣхъ всѣкій калугеръ, кой-то

иѣма църквѣ, по ся скита насамъ пататакъ и прави интриги, да го пазн и да му забрани таквозъ скитаніе.

„ 23. Патріархъ Арсеній догдѣ плаща въ царскѣ-тѣ хазнѣ по 70,000 акціи, ще да може да държи, както сѣ и прѣдшні-тѣ патріарси правили, съ исто-то съгласіе, всичко, кое-то дохожда на църкви-тѣ, като вакуфъ, а именно: лозіа, башчии, чифлици, воденици, чапри ниви, плодоносни и неплодоносни дървета, аязми, монастири, кѣци, дюкене, стокѣ и всички-тѣ други вещи, и никой въ това да не смѣи да го обезпокоява.

„ 24. Дави-тѣ, кои-то ще има Патріархъ-тѣ въ Цариградъ ще ся расправѣтъ.

„ 25. Мирмирами, мираливи, муселими, войводи, субаши, баж-дари, мартилосбаши, заими, тимариоти и други-тѣ хора, които сто-ѣтъ на мостове-тѣ и по боазн-тѣ, не ще да закачѣтъ коне-тѣ и катѣри-тѣ, кои-то патріархъ-тѣ и хора-та му ѣздѣтъ, и не ще имъ забранѣтъ да ги ѣздѣтъ, съ іеднѣ рѣчь не ще смѣе никой да отнема коѣ годѣ миріѣ патріарховѣ.

„ Тѣи да ся знае и да ся вѣрва на мой-тѣ святіи знакъ.

„ Писано въ Константиніѣ „ —————

МАТЕРІАЛИ

за исторіѣ-тъ на свободѣ-тъ , за
писаніе-то въ древній-тъ міръ и
за ценсурни-тъ постановленія
до XVIII столѣтіе.

(Продълженіе отъ брой 18 год. III стр. 75.)

Въ 1638 год. , Ламбертъ Осбалдестонъ напечаталъ писмо, въ кое-то наричълъ Лауда гадъ, рана, гіозбааджія, по сколасалъ да побѣгне отъ наказаніе-то, кое-то го чакало. Въ 1647 год. парламентъ-тъ издалъ повеленіе, съ кое-то запрѣщавалъ да ся печата нѣщо безъ негово дозволеніе, по смегчилъ наказаніе-то на ослушници-тъ, като го довелъ по заплащаніе 40 шилинги и до 40 дневно заключеніе. Кой-то бы наченѣлъ да продава запрещенни-тъ съчинненія, трѣбвало да ся бій, като куче (подлини-тъ душ на повеленіе-то). На слѣдующѣ-тъ години въ Шотландіѣ опрѣдѣли смъртно наказаніе за напечатваніе на нѣкоѣ книжъ безъ особено разрѣшеніе.

Въ 1662 год. было подновено ценсорско-то званіе, кое-то Кромвель унищожилъ. Въ негово-то правленіе, 1648 год. , Пуритане-тъ издали повеленіе, съ кое-то унищожавали всички-тъ театри и зрѣлища. „Тѣзи папагали, казвалъ бплмъ-тъ, сж дебели нефѣдо, кои-то като ся облекѣтъ въ великолѣпни облека, като магаре въ левскѣ кожж, ся считѣтъ по горѣ отъ цесаря.

Прѣзь смущенія-та и прѣмѣни-тъ на правленія-та, въ Англіѣ имало много памфлети, какво-то въ Франціѣ въ врѣмя-то на Фроп-

дж-тж. Въ 1762 год. Георгъ III пріеѣзъ за британскій-тъ музеумъ, іедно голѣмо събраніе на памфлети, кое-то състоѣло отъ двѣ ти-сящи томове; садѣ оглавленіе-то занема въ това изданіе двацѣсти тома въ листъ. Това събраніе ся начепва отъ 1640 год. и ся про-дѣжава до вѣнчаніе-то на Карла II. Събиратель на тѣзи памфлети былъ нѣкой си Томасенъ, кой-то не рачилъ да ги продаде за 4,000 англ. лири.

Въ 1665 год. , Давидъ Ллойдъ, кой-то написалъ подѣ назва-ніе: „Сѣвка на Графинѣхъ Бриджватеръ“ похвално слово на тѣзи Графинѣхъ, коѣхъ-то той извадилъ за образецъ на всички-тѣ жени, былъ заключенъ въ тѣмницѣ, за шесть мѣсѣца, по жалбѣ-тж на мажъ-тъ њ. Въ 1680 год. , Карлъ II издалъ заповѣдь, съ коѣхъ-то запрещавалъ да ся печатѣтъ книги безъ дозволеніе-то на ценсурѣ-тж.

Джонъ Точинъ, кой-то оскѣрбилъ Іакова II въ журналъ-тъ: „Наблюдатель“ присѣднили да бѣде битъ въ разни градове на царство-то. Това наказаніе му не аресало, и той молилъ по добрѣ да го обѣсѣтъ, но не испълнили молбѣ-тж му. Въ 1696 год. , въ Лондонѣ, былъ изгоренъ, спорѣдъ трѣбованіе-то на французскій-тъ посланникъ Барильона, прѣводъ-тъ на іединъ французскій памфлетъ: „жалби на протестанти-тѣ, жестоко гоними въ Франціѣ“ , кой-то былъ написанъ отъ знаменитѣй-тъ протестантскій священникъ Клавдія, подиръ унищожаваніе-то на нѣмскій-тъ едиктъ.

Въ Италиѣ, XVII вѣкъ, наказвали съ смѣръть за памфлети и сатири. Ферранте Паллавичино, латрантскій каноникъ, кой-то навод-нилъ Италиѣхъ съ памфлети противъ Барберина, былъ уловенъ съ предателство на французскѣ-тж земѣхъ, по заповѣдь-тж на папѣхъ Урбана VIII, доведенъ въ Авиньонъ и обезглавенъ тамъ въ 1644 год. , на двацѣсти и шесть годинѣхъ отъ животъ-тъ си. Прѣдатель-тъ, кой-то го издалъ на папски-тѣ шнѣиши, по имя Моране, былъ по-диръ нѣколко дни закланъ отъ пріятели-тѣ на покойнѣй-тъ . Еще прѣди, въ 1625 год. истѣй-тъ папа заповѣдалъ да ся ископае тѣ-

мо-то на іезуита Марка Антонія Доминиса, кой-то былъ отровенъ, както мислѣтъ, по заповѣдь-тъ му въ крѣпость-тъ св. Ангела, и да ся изгори, публично. Наіедно съ трупъ-тъ изгорили и разсѣженіе-то на Доминиса: „De republica ecclesiastica“ напечатано въ Лондонъ (1617—1630 год.)

Въ Австріѣ, въ 1622 год., докторъ Раухъ напечаталъ іеднѣ малкъ брошуръ на 36 страници, въ коѣхъ-то доказвалъ, чи употребленіе-то на шоколадъ-тъ и на вино-то трѣбва да је запретепо за калугери-тъ, зашто-то има вредително вліаніе врѣхъ нравственностъ-тъ имъ. Калугери-тъ купили почти всички-тъ екземпляри на тѣхъ брошуръ и ги унищожили до толкова, щото сега је твърдѣ трудно да ся намерѣи тя.

Най много отъ всичко инквизиція-та је гонила за съчиненія-та. Ній ще прѣдставимъ само іединъ случай, кой-то доста доказва вліаніе-то ѣ врѣхъ книгонечтатіе-то.

Протестанскій-тъ докторъ Мойсей Харасъ, кой-то былъ принуденъ да остави Франціѣ, подиръ унищоженіе-то на нантскій-тъ едиктъ, былъ повиканъ при дворъ-тъ на испанскій-тъ краль, Карлъ II. Въ іедно отъ съчиненія-та си, той ся осмѣлилъ да рече, чи испански-тъ ехидни сѣ сѣщо тѣй іадовити, както и ехидни-тъ на други-тъ страни, и чи заклинаніе-то на толедскій-тъ архіепископъ не је могло да имъ отнеме іадовитостъ-тъ. За това еретическо мнѣніе инквизиція-та зела авторъ-тъ и го пустигла отъ тъмницѣ-тъ, само кога ся отрекълъ отъ протестанство-то.

XVIII вѣкъ ни прѣдставлява почти исти-тъ факти на прѣслѣдованія-та за развалѣ-тъ на ценсурни-тъ постановленія. Особенно въ Франціѣ гоненія-та были страшни. Всѣкій, кой-то ималъ власть въ царство-то, је турѣлъ въ тъмницѣ безнаказанно, кого-то му ся поиска. Въ Парисъ не было възможно дору да ся напечата обіавленіе за загубваніе-то на іедно куче, прѣди догдѣ ся не увѣри полиція-та, чи въ описаніе-то на бѣлѣзи-тъ му нѣма нищо противно

на правственностъ-тъ. Въ 1756 год. Олрихсъ напечаталъ имена-та на съчинители-тъ, на кои-то было отсѣдено да си изѣдѣтъ съчиненія-та. Тазя книга ся твърдѣ на рѣдко намира. Въ 1741 год., были наредени кралевски ценсори, кои-то запемали тѣзи длѣжностъ. до самѣ-тъ си смѣръть или до лишениѣ отъ длѣжностъ. Съчинители-тъ често имали съ тѣзи ценсори прѣспирини, кои-то залѣгвали публичнѣ-тъ. Тѣй іединѣ неспособенъ писатель Дюбюиссонъ, авторъ-тъ на трагедіѣ-тъ „Надиръ“ викалъ на дуель ценсоръ-тъ, кой-то ѣ не пушалъ, но самси послѣ ся не іавилъ да ся сражава! Слѣщо-то направилъ той и съ критика Фрерона.

Можѣха да ся прѣдставѣтъ много писатели отъ XVIII вѣкъ; кои-то сѣ были заключавани въ тъмницѣ, по нѣкоги съвършенно безвинно, но да ся ограничилъ само съ іединѣ случай. Ученій-тъ Фрере былъ затворенъ само за туй, чи въ рѣчь-тъ си за происхожденіѣ-то на Французи-тъ рѣкълъ, чи Франки было общо названіѣ за много германски племена, кои-то заключили помежду си сѣюзъ, и чи тѣ служили въ римски-тъ войски. Талейранъ хортувалъ: дайте ми три отдѣлни думи, написани съ рѣкнѣ-тъ на най честній-тъ человекъ, и азъ ще намѣрѣмъ въ тѣхъ [такѣзи тѣмъ] смисълъ, за кой-то неспрѣмѣнно трѣбва да бѣде той обѣсенъ “.

КРАЙ.

РАЗЛИЧНИ.

Смиреномѣдріе. — Смиреномѣдріе то украшава добродѣтель тѣ, както Срамливостъ тѣ наичва Хубостъ тѣ; варви заедно съ „*опознай себѣ си*“ Както съжаленіе то съ справедливостъ тѣ; възвышава лично то достойнство, както простота та увеличава Величество-то; притурва на преимущества-та същитѣ привлекателности, които и Искренността на Великодушіето. Що е Смиреномѣдріе? дълбоко и истинно съзнаніе че запазваніето на Длъжността не е друго освѣнъ естествено нѣщо; искрено желаніе да правимъ приличнитѣ като прилични и да произвеждаме добринитѣ като добрини безъ да чакаме нѣкое възнагражденіе, хвалби или славѣ, които тщеславіето на мнозина обича. За това опия, които правятъ добро на отечеството си, за да приѣмнатъ крѣстове и награды, много се отдалечаватъ отъ *Смиреномѣдріето*.

Окайване. — Лудо нѣщо е да се окайваме и да се окърбляваме за всяко малко злощастіе. Спорѣдъ изрѣченіе-то Исократово всякій ъе длъженъ да се благодарѣ на настоящето и да търси по доброто; а да не прибѣгва къмъ познанициѣ си и да имъ казва че е злощастенъ, защото чловѣцѣти не обичатъ твърдѣ да иматъ сношенія съ *злощастнитѣ*.

Странтливостъ на любовникъ спорѣдъ общото правило е знакъ на невинность. А дерзливый-тъ въ движеніята си или сърдце нѣма или е твърдѣ опытенъ.

Нѣщо не може да се привлече за да престанѣ да вѣрвамъ въ *бѣдущій животъ*, и това като вѣрвамъ, изражавамъ ся че опия, които не ся падѣватъ на бѣдущій животъ, сѣ мъртви и въ настоящій-тъ.

Завѣтъ на Ирландецъ.— Поставимъ безъ предѣлъ послѣдникъ на всичкото си имущество любезнижъ си супругъ Брацета, и по старий-тъ си сынъ Патрікіа послѣдникъ на половината на остатокъ, а пакъ по младый си, Данта, на другъ-тъ половинъ. Ако остане пѣщо, искамъ да ся посвати на сладкото ми Отечество, Ирландіѣ.

Пролѣтъта ако не цвѣне, лѣтото ще е непріятно, а есента безъ плодове. Това сжщото има приложеніе и къмъ чловѣка. Ако догдѣ е младъ чловѣкъ иждивява плодъ-тъ бесполезно, мжжскый му животъ ще е незначителенъ, а старостъта му е окаянна.

Отмщеніе. — Най добръ е да отмщаваме на непріятелити съ опрощеніе и благодаренія, защото когато ги мразиме и имъ въздаваме зло вмѣсто зло, това излѣчва страститѣ ни врѣменно само, и не служи за друго освенъ да постави непріятелитѣ ни по страшни противъ насъ, а пакъ кога имъ правимъ добро, което показва колко сме ній по высоки отъ тѣхъ, обыкновенно ги докарваме въ дълбоко раскаяніе. И благородно-то това въздаяніе често поставя побѣдъ-тъ ни съвършенижъ, защото не само отхвърля съ презрѣніе злинытѣ, които другояче можахъ да произлѣзжъ отъ тѣхъ противъ насъ, но и сжщитѣ привлича да свържатъ съ насъ многопжти тѣсно пріятелство.

Къмъ момытѣ. — Достолубезна мома е оная, която казва истинижъ, която говори малко, която употребява въ говореніята си само преброени думы и сладкы рѣчи, която всегда е пріятно усмихната и която никога не ся сърди, която показва състраданіе къмъ момъ или дѣте, когато ся то намира въ скърбъ, и му помага въ нуждъ, която никога не досажда, не оскърбява, както и да е не смущава майка си, но всегда ся старай да ѣхъ задоволява, като слуша совѣтытѣ и поученіята нейни. Тия преимущества оприличавамъ всякъ момъ на маргари и на златни мъныста, адаманты или безцѣнны камъни, които никога не измѣняватъ вътрешното си до-

стюпство. Колкото моми иматъ и пазятъ такива маргари, тѣ нех-
гятъ да сѣ друго нѣщо, освѣнъ *достомобезни и обичии*.

Влатин съветъ на женитѣ. — Сутринъ рѣши да
проминешъ весела всицкій-тъ день. И ако се случи нещо, кое-то
да ти смути рѣшеніе-то, не се разгнѣвай никакъ противъ мажъ
си. Съ него не се препирай за какво и да е нѣщо, по отричаъ
на себе си задоволството — да надвие исканіето ти, а не да се
предпочите думата ти и да произведе прѣнїе или раздоръ, на кой-
то е невъзможно да предвидишъ край-тъ. Слѣло покорство на ма-
жа къмъ жената е за двамата уничижително, но неспитаното покор-
ство отъ женѣтъ на справедливото исканіе на мажъ-тъ не е друго
нѣщо освенъ онова, което се обеща тя, когато ся вѣнча съ мажъ-тъ.
Нека научи всяка жена че нейната сила и благополучіе ся основа-
ва само врѣхъ почестѣтъ и любовъ-тъ на съпругъ-тъ, и които е
длъжна да запазва и увеличава съ всичкитѣ си сили, като съуча-
ствува въ страданїята му и укротява скърбѣтъ му и като покрива
съ твърдѣ голѣмо искусство погрѣшкитѣ и безсилїята му.

Бѣтъ дѣцата. — Размыслихте ли нѣкога о Дѣца ! че то-
зи свѣтъ съ всичкитѣ си добрини и злини, съ всичкитѣ си благо-
получїя и злополучїя, богатства, метали, планини, океани, морета,
рѣки, съ всичкитѣ си корабли, параходи, желѣзни пѣтица, теле-
графы и съ всичкитѣ дѣла на настоящето и прѣминалото поколѣніе
и съ искусства-та и напредванїето на вѣковѣтъ, ще се предаде по-
слѣ малко вамъ, които сте юще Дѣца ? Размыслете това добръ и като
вникните въ наслѣдіето, което ви чака, пригответе се да станете
пегови прїтяжатели. Царѣ и управители, министри и законополо-
жители, войни и съдници, дипломати, философи, списатели, учители,
епископи, свѣщенници, искусни художници и всичкитѣ мажѣ на
будущето днесъ сѣ Дѣца.

Хубостъ. — Сократъ наричалъ хубостъта кжсоврѣменно на-
чителство; Платонъ преимущество на естеството; Теофрастъ млче-

ливъ прельстникъ; Теокрытъ пріятно предубѣжденіе; Карсидь самичко царство; Димотіанъ казвалъ че нищо по пріятно отъ хубостыѣ не существовало; Аристотель ся изражавалъ, че хубостыѣ была по добра отъ всичкыты рекомандателны писма; Омиръ, че о была красенъ даръ на естество, а Овидій наричалъ хубостыѣ божественъ даръ .

Преведе

А. А. Крествичъ.

Въ Дамаскъ извъспредий-тъ сждъ веки свършвалъ порѣченіе-то си. Христіе-тъ ся възвръщжтъ и въ него. Фуадъ паша обѣрижлъ ѣдно при-
глашеніе на онѣзи отъ тѣхъ, кои-то бѣха ся поселили врѣмению въ
Бейрутъ, да ся завърнжтъ пакъ въ Дамаскъ, гдѣ-то казалъ той, имъ
сж приготвени и кжци за поселеніе, подиръ това като ся усяпри
буитъ-тъ. Н. Пр. казва въ приглашеніе-то си, чи сж приготвени

Каравани за да ги прѣнесаѣтъ, ще бѣдаѣтъ проводени войници за да ги вардиѣтъ по пѣтъ-тъ, и чи ще ся пише на управитель-тъ дамасскій да имъ ся даваѣтъ тамъ пособія-та, кои-то тѣ приемаха до сега въ Бейрутъ.

— Единъ меморандомъ ѣе испратенъ отъ Високъ-тъ Портъ до иностранны-тъ посолства, относительно до турски-тъ поддани, кои-то ще приемаѣтъ отъ сега на татакъ иностранно покровителство. Той ѣе обнародванъ отъ французски-тъ журнали и подиръ тѣхъ отъ *Журналъ де Константинопль*. Ній го обнародваши тѣй, какво-то то намѣрваши въ дирій-тъ този журналъ.

„ Господипе министре,

„ Вій знаете, чи иностранны-тъ поддани въ Турціѣ ся ползуютъ съ нѣкои изгоди и прѣимущества, дадени отъ Високъ-тъ Портъ, спорѣдъ нѣкои договори. Много оттомански поддани, кои-то сѣ искали да ся възползуютъ съ тѣзи изгоди сѣ измѣкижали отъ-подъ власть-тъ на Н. И. В. Султанъ-тъ и сѣ ся турили подъ чуждеземно покровителство. Висока-та Порта ѣе рѣшила чи тѣзи нови покровителствуеми ще бѣдаѣтъ подчинени подъ закони-тъ на оттоманско-то правителство за всички-тъ работи, прѣдшествени на врѣмя-то, когато сѣ си промѣнили тѣ народность-тъ (*подданство-то*), чи тѣ нѣма да земѣтъ наслѣдіе отъ родители-тъ си, поддани оттомански, и чи тѣ ще бѣдаѣтъ задѣлжени да оставѣтъ имперіѣ-тъ подиръ три мѣсяца отъ врѣмя-то, когато ся обявѣтъ, чи сѣ си прѣмѣнили покровителство-то.

„ Ако въ този случай, тѣ имѣтъ ѣеще имотъ недвижимъ, тѣ трѣбва да го продадѣтъ безъ забавѣ; ако тази продажба не може да стане въ три-тъ мѣсяца, тѣ трѣбва да ся нарекаѣтъ ѣединъ повѣренъ помежду поддани-тъ на Високъ-тъ Портъ. Тѣ трѣбва такожде да заведѣтъ съ тѣхъ си жени-тъ и дѣца-та си, и ако помежду тѣзи дирни-тъ има пѣлно лѣтши, тѣмъ имъ ся оставя на во-

лих-тъ да сѣдѣтъ въ Турція или да оставѣтъ землѣ-тъ и. Висока-та Порта нѣма да допусти никакво прѣпорѣчваніе, никакво съобщеніе, никакво вѣкровителство чуждеземно за тѣхъ, и ако пожежду тѣзи нови повѣновителствуеми, ся намирътъ такъвизи, коп-то не щѣтъ да ся съобразѣтъ съ рѣшеніе-то на Високѣ-тъ Портѣ и да ся оттеглѣтъ отъ землѣ-тъ, съ тѣхъ ще ся постѣпва като съ поддании на Високѣ-тъ Портѣ и слѣдователно ще бѣдѣтъ судѣни по оттоманскій-тъ законъ.

„ Чуждеземни-тъ поддании ще имѣтъ да ся съобразѣтъ съ това рѣшеніе въ три-тъ мѣсяца, които ще слѣдѣтъ подиръ общеродваніе-то на настояще-то рѣшеніе. “

24 Септеръ 1277 (2 Септ. 1860) “.

Съ прѣпирни живи и дору съ бой Гърци-тъ си избраха най послѣ патриархъ. На столѣ-тъ ся възведе, не Антимъ Куталианосъ, когото най много желавѣтъ грѣцкій-тъ народъ, спорѣдъ какво-то казва *Византиецъ*, а Кизикскій-тъ Митрополитъ, Іоакимъ. На събраніе-то отъ духовни и мірски членове, въ кое-то, спорѣдъ законопоставленіе-то, трѣбаше да ся избѣрѣтъ три лица, Антимъ дѣствително имавъ най много гласове; но въ тайно-то гласоподаваніе, кое-то става въ църквѣ-тъ само отъ архіерен-тъ, задимилъ гласове-тъ, подадени за кизикскій-тъ Митрополитъ.

Прѣпирни-тъ и бой-тъ станѣли на главно-то събраніе, когато ся разврѣзвалъ въпросъ-тъ ще ли да участвуваѣтъ при тайно-то гласоподаваніе въ църквѣ-тъ и повинни-тъ архіерен. Разврѣзваніе-то на тѣзи въпросъ станѣ отъ Портѣ-тъ, до коѣ-то ся отнесоха и двѣ-тъ партій, и коѣ-то рѣши да земаѣтъ участіе въ това гласоподаваніе всички-тъ архіерен.

Патриархъ-тъ има честь, на 8 Октомврий, да ся приеме, спорѣдъ обичай-тъ, отъ Н. Н. В. Султанъ-тъ.

А наша-та работа ? ще попита всѣкій съ нетърпение, тя какво станѣ ? — Висока-та Порта іеще не іе благоволила да си даде послѣдніѣ-тъ думѣ върху нашъ-тъ въпросъ, и на това никой не трѣбва да се чуди. Такива важни дѣла никакъ правителство не рѣшава скоро. Безъ дълбоко размисленіе и безъ внимателно испитаніе.

Дължностъ-та на Българе-тъ въ всѣкій случай іе, като пазѣтъ тѣхнѣ-тъ си дълбока покорностъ къмъ Високо-то Правителство, да настояватъ да нежтъ отъ него съ покорни-тъ си молби законно-то право, кое-то имъ дава възлюбеній-тъ имъ царь, Султанъ Абдулъ Меджидъ, безъ да си страхуватъ отъ интриги-тъ на Гърци-тъ, или да се отчайватъ въ сполучваніе-то на правдинѣ-тъ си.

Явно іе за всѣкого, чи Гърци-тъ нѣматъ право да ни владѣтъ. Висока-та Порта, коя-то обича справедливостъ-тъ, нѣма да ни накара, щемъ не щемъ, да сме подъ властъ-тъ на грѣчкій-тъ патрикъ. Работа-та іе само въ туй, ній да се покажемъ достойни и да знаемъ какъ да се изяснимъ прѣдъ честно-то Правителство противу всѣкакви лажнѣстинъ, кои-то ще турѣтъ безъ съмнѣніе неприятели-тъ ни.

Но щѣло да се продължи това състояніе, въ което се сега ній намѣрвами по църковни-тъ си дѣла, или щѣло да се иска трудъ и пожертвование. Ако сме народъ, отъ 5 милиона както казвами, и ни іе срамно да стоимъ подъ властъ-тъ на развратно-тъ грѣцко духовенство; ако се съскърбавами до сърдечнѣ глубинѣ, кога глѣдами до какво жално състояніе се намира народъ-тъ ни, поради управленіе-то, кое-то има надъ него іедно иноплеменно духовенство; ако най послѣ сама-та ни религіозна совѣсть се силно докача, кога имаме прѣдъ очи-тъ си съблазнително-то поведеніе и насилваніе на великѣ-тъ грѣцкѣ черковѣ, ній не трѣбва нито трудъ, нито вѣрме да жалѣмъ за да сполучимъ оную, кое-то даже вѣра-та ни налага да желаемъ. Никоя важна народна работа не се извършва скоро и лесно. Ако ли пакъ ній не сме народъ, за какъвто се считаме, и неупотрѣбимъ, това що отъ насъ зависи. То гдѣто и да сме, както и да сме, се други-тъ ще ни излѣватъ и ще си служатъ съ насъ, а ній пакъ и пакъ злѣ.

Това ній хортувами не чи сми прѣдусѣтили, чи Гърци-тъ успѣли веки съ интриги-тъ си да потъпчѣтъ справедливи-тъ кѣ-нія на Българе-тъ, по за всѣкій случай.

Излишне је да напоминовами на наши-тъ съотечественници, че всичко, кое-то ся пише въ Іезунтскій-тъ вѣстникъ за народъ-тъ ни Іерархїѣ, было съвѣти, было извѣстія, не трѣбва нито най малко да ги смущава, понеже је позната враждебность-та на неговѣ-тъ планове за интереси-тъ на нашъ-тъ народъ и развращенность-та на издатели-тъ му. Подиръ толкова говореніе срѣщу пагубни-тъ мисли, кои-то сѣе между съотечественници-тъ ни този вѣстникъ. най добро-то обясненіе съ него је да имамъ дълбоко прѣзрѣніе къмъ всичко, що той обнародва съ свойственниѣ-тъ му безсрамность и лъжливость.

Политическій Дневникъ.

Интересъ-тъ много помага да ся съединявѣтъ чловѣци-тъ го между си; но той ги и често раздѣля. Италїѣ, както је извѣстно, разлюлявѣтъ сега различни интереси. Малко бѣше останѣло, въ завоеванно-то отъ Гарибалди царство неаполитанско да ся разигра-ѣтъ партїи-тъ и да ся побърка работа-та, коѣ-то гони този вождь и на коѣ-то съчувствува въ всички-тъ просвѣщенни прїатели на Италїѣ. Садѣ вмѣсваніе-то на Піемонтъ и имя-то на Виктора Емануила ще управи малко забърканиѣ-тъ работѣ. Гарибалди, отъ по-напрѣдъ въ неспоразумѣніе съ туринскій-тъ кабинетъ, кой-то му даваше съвѣти, сега јеще повече познава необходимость-тъ въ подчиненіе-то на новозавоеваниѣ-тъ земи италїански подъ скипетръ-тъ на славній-тъ краль сардинскій. Той съгласно съ неаполитанци-тъ приглашава Виктора Емануила да отиде въ Неаполь да прїеме върховниѣ-тъ власть, и изѣявява готовность дору да ся удали самъ отъ поприще-то си, ако је това потрѣбно за добро-то на Италїѣ.

До колко іо любимъ за Италиенци-тъ личность-та на піемонтскій-тъ господарь и до колко тѣ желяѣтъ да бѣдѣтъ подъ неговѣ-тъ властью, показва слѣдующе-то пригласително писмо на Неаполитанци-тъ до него: „ Господарю, вѣй сте нашъ царь, му пишѣтъ тѣ. Нѣй сми ви избрали съ шѣпнаніе въ тайни-тъ си събранія; нѣй сми ви привѣтствовали въ наши-тъ публични мѣста; нѣй сми ви провъзгласили съ въоружени възстанія. И Диктаторъ-тъ Юсифъ Гарибальди, на когото душевна-та честность іо равна съ мужество-то му, а мужество-то съ щастіе-то, влѣзе въ Неаполь съ тѣжъ пѣрвъ думѣ: Викторъ Емануилъ и потомци-тъ му сѣ ваши царіе и царіе на Италиѣ.

„ Господарю, защо нѣй най подиря отъ всѣчки-тъ Италиенци да сми длѣжни да ви пріежемъ и да ви привѣтствуваии въ срѣдѣ-тъ на земѣ-тъ ни ? Защо нѣй да сми длѣжни были най послѣ да ся наслаждаваии съ благодѣянія-та на іедно правителство, въ което да ся правило и ручателство за политическо-то управленіе на царство-то, всѣчки-тъ начала на свободѣ-тъ, на редѣ-тъ, на напредваніе-то и на бѣдуще-то, кон-то сѣ стѣрѣщени въ ваше-то имя ?

„ Господарю, дойдете ! Нѣй Неаполитанци, искаии вѣй да дойдите въ Неаполь да освятите іединство-то италианско; да дойдете да въстановите миръ-тъ и тишинѣ-тъ на царство-то. Нѣй искаии да ся прѣгѣтрижѣтъ тука онѣзи юнаци, кон-то забраниха васъ и Италиѣ въ Палестро и Санъ-Мартино, съ тѣзи млади момчи, кон-то, като излѣзоха на Марсала въ малко число, освободиха съ помощъ-тъ на жители-тъ, най вѣрни-тъ но и не най долги-тъ области на ваше-то царство, за да отидемъ, водими отъ вашѣ-тъ мѣдрость, всѣчки нѣй да развалимъ съ силѣ-тъ на вашѣ-тъ рѣжѣ, съ знаніе-то на ваши-тъ генерали, съ смѣлость-тъ и геній-тъ на вашъ Гарибальди, останали-тъ непріатели на Италиѣ и да вѣнчѣемъ съ този начинъ дѣло-то на искупленіе-то ѱ. “

По тѣзи молбѣ на неаполитанци-тъ и по сами-тъ обстоятел-

ства, въ кои-то ся намира отечество-то имъ негово сардинско лице-
личество прѣдпріелъ да отиде въ кралевство-то на Дзѣ-тъ сицилія,
като отпратилъ въ него понапрѣдъ войскъ-тъ си. Веки той обико-
лилъ нѣкои и отъ градозе-тъ на нански-тъ земли, кои-то сега за-
владѣха войници-тъ му. И тѣй съединеніе-го на всички Италіи
варви се напрѣдъ, ако и да сръбца много прѣпятетъ вѣя. Викторъ Е-
мануилъ съ постоянство и твърдостъ въспрѣема врѣхъ себе си рока-
тъ, кой-то му назначава всички Италіи, ако и да не напирѣтъ
постѣпки-тъ му никакво одобреніе прѣдъ много европейски дророве,
и поприще-то, по кое-то той варви, да му прѣдставлява много о-
пасности. Тщетно пава-та хвърлъ противъ него духовни-тъ си стрѣ-
ли; тщетно прави протести и възнасъ обвиненія сръщу правител-
ство-то му Францъ II; увѣренъ въ видимо-то покровителство на
самаго Бога „кой-то, възнаграждава оногози, кой-то му служи, а
не тогози, кой-то притѣснива народи-тъ и прѣзира права-та имъ“, Вик-
торъ Емануилъ глѣда като іединъ необходимостъ да ся основае врѣхъ
свободѣ-тъ голѣма-та и силна-та монархія италіанска, спорѣзъ
както ся той изразилъ въ диеви-тъ си заповѣдъ, кой-то далъ на
войскъ-тъ си кога дошълъ въ Ликонѣ.

Неаполитанскій-тъ кралъ, спорѣдъ този вървежъ на работи-тъ,
ще бжде скоро принуденъ съвсѣмъ да остави напръшни-тъ си вла-
дѣнія. До сега той ся іе държѣлъ около Капуѣ и Гаетъ и ся іе
ласкаѣлъ съ надѣждѣ пакъ да си завладѣе царство-то. Нечаканий-тъ
успѣхъ, кой-то сѣ имали войски-те му въ іедно сблъсваніе съ
Гарибалдиови-тъ, кое-то стана сега недавно, можеше да подкрѣпи
доста тѣзи му надѣждѣ. Но какво трѣбвало да іе было огорченіе-
то му, когато съ очи-тъ си іе видѣлъ пораженіе-то, кое-то сѣ прѣ-
търпѣли вѣрни-тъ му съдати на 19 сентемврий въ околности-тъ
на Капуѣ; толкова повече чи това сраженіе по іе было какво-то
напръшни-тъ, въ кои-то неаполитански-тъ войници ся разбѣгвали и
прѣминували на Гарибалдиовѣ-тъ стѣрижъ. Въ него тѣ показали ъѣ-

жество, косто може да послужи за утѣненіе на Бурбони-тъ по-диръ съвършено-го имъ испяжданію, чи сѣ падижи отъ неаполитанскій-тъ прѣстолъ съ оружію въ рѣцѣ-тъ си, а не оставени и прѣзираени отъ всички-тъ, какво-то караніе да се прѣдполага торжественно-то вѣрваніе на Гарибальди отъ Режію до Неаполь.

Хортувахми, чи папа-та ималъ мисль да остави Римъ и да търси въ другъ стѣрижъ мѣсто за пребываніе. Слорѣдъ іѹдни извѣстія, той наистиниѣхъ пріелъ былъ таквось рѣшеніе, и излѣзваніе-то му отъ Римъ щѣло да се прѣдвари съ голѣмо-то отлученіе, кое-то святій-тъ отецъ римскій ималъ намѣреніе да хвърли противъ краля Виктора Емануила, графа Кавура и противъ всички-тъ генерали, кои-то сѣхъ пріели участіе сега послѣдніе въ военни-тъ дѣйствія противъ неговни-тъ владѣнія; но забѣлѣжванія-та на французскій-тъ посланикъ, умноженіе-то на французскѣ-тъ войскѣ въ Римъ, възможность-тъ на іѹдинъ конгресъ, кой-то щѣлъ да бѣде прѣдложенъ отъ Наполеона, го накарали да отложи тѣзи крайни рѣшенія.

Папа-та хортувалъ іѹдинъ рѣчь въ консисторіѣхъ-тъ на 16 септемврій. Въ тѣзи рѣчь той като казва първо чи нови посегнуванія стаили отъ стѣрижъ-тъ на піемонтско-то правителство срѣщу области-тъ му, прѣдставлява ги за съвсѣмъ неправедни и се улавя да опровергава причини-тъ, кои-то прѣдставилъ графъ Кавуръ на Аптонелли за влѣзваніе-то на піемонтскѣ-тъ войскѣ въ църковнѣхъ-тъ область, сирѣчь не-задоволство-то на жители-тъ ѿ и набираніе-то на разни чужденци въ папскѣхъ-тъ войскѣ за да се удържа народъ-тъ въ повиновеніе. Папа-та хвали слѣдъ туй генерала Ламорисіера и благодарно упомянува за всички-тъ тѣзи войници, кои-то си положили животъ-тъ, за забрана на временнѣхъ-тъ власть на римскѣхъ-тъ църквѣ. Той протестува противъ посегнуванія-та на Піемонтъ и ги обявлява за никакви. Забѣлѣжително іе, чи Пій IX напада не само на Піемонтъ, но и на Франціѣхъ, коя-то му подаде нѣкоѣхъ помощъ съ усиляваніе-то на

войски-тъ си. Той хортува, чи тицотно чака толкова връмя дѣ-
ствие-то на обѣщанія-та, кои-то му ѣ давалъ французскій-тъ им-
ператоръ, и силно възстава срѣщу начало-то на *невмѣсваніе-то*,
за кое-то ся държѣтъ въ италиански-тъ работи особено Англія и
Франція. Папа-та ся обръща къмъ европѣйски-тъ господари, и нѣтъ
прѣдставлява опасность и за тѣхъ сами отъ тоза начало на не-
вмѣсваніе-то. Най послѣ сватій-тъ отецъ исказва увѣренность, чи
„ католически-тъ господари и народи ще употребѣжѣтъ съ най го-
лѣмъ горещиѣж, старанія-тѣ и и усилія-та си, за да прибързѣтъ
съ іедно общо съгласіе, да помогнѣтъ да забранѣжѣтъ и да покро-
вительствувѣжѣтъ съ всички-тъ срѣдства отецъ-тъ и пастиръ-тъ на
господніе-то стадо, на когото нападѣжѣтъ отцеубійственни-тъ оружія
на іединѣъ синѣъ разваленѣъ “ .

Правителство-то на императора Наполеона не запретило да ся
обнародва тази рѣчь въ французски-тъ журнали, както има то пра-
во спорѣдъ съгласіе-то кое-то ѣ заключено за таквизи нѣща мѣ-
жду Франціѣъ и сватій-тъ прѣстолъ римскій во врѣмена-та на На-
полеона I.

Спорѣдъ желаніе-то, кое-то изразилъ папа-та, Мадридскій-тъ
дворъ, като забравя обще-то напрѣдваніе, кое-то станѣ отъ нѣкоо
врѣмя насамъ не само въ Европѣъ, но и въ Испаніѣъ и като туря
на стѣрѣжъ погрѣшки-тъ, кои-то ѣ направило въ исто-то растояніе
папско-то правителство, направилъ былъ прѣдложенія на парискій-тъ,
за съединенію-то на іединѣъ конгресъ отъ католически-тъ държави,
кой-то да върне на папѣ-тѣ владѣнія-та му. Французско-то правителство
было отговорило, чи то ѣ съгласно да ся свика іединѣъ конгресъ, но да у-
частвувѣжѣтъ въ този конгресъ всички-тъ голѣми държави, а не само католи-
чески-тъ, и да ся рѣши на него всичкій-тъ италианскій въпросъ, а не само
въпросъ-тъ за свѣтски-тъ владѣнія на римскій-тъ първосвященникъ.

Извѣстно ѣе, чи мисль-та за іединѣъ конгресъ отъ европѣй-
ски-тъ сили, кой-то да устрои и нареди италиански-тъ работи сега не ѣ

веки пова. Но тази мисль, като бѣше за пѣкое врѣмя оставена на стѣрижъ, сега пакъ ся възприема. Слухове ся насѣли по европейски-тъ столицы, чи Россія, коя-то и понапрѣдъ проповѣдваше іединъ конгресъ, за разврѣзваніе-то на италианскій-тъ въпросъ, щѣла да прѣложи въ Варшавѣ на Австріѣ и на Пруссіѣ да ся турѣтъ пѣкон основи за іедно събраніе отъ прѣдставители-тъ на голѣми-тъ европейски държави, назначено за умиреніе на Италиѣ. Други простирѣтъ това извѣстіе по пататакъ, дору да казвѣтъ, чи тѣзи основи были веки опредѣлени и чи тѣ клонѣли да възстановѣтъ редъ-тъ на вещи-тъ, спорѣдъ цюрихскій-тъ миръ.

„ Възможно іе, казва пидепандансъ, да ся разгѣда и испита въ Варшавѣ това срѣдство (конгресъ-тъ), но догдѣ главни-тъ европейски кабинети ся съгласѣтъ помежду си за основи-тъ на този конгресъ, за мѣсто-то, гдѣ-то ще стане, и за сили-тъ, които ще участвуваѣтъ въ него, събытія-та, като продължаваѣтъ да вървѣтъ въ Италиѣ, ще произведѣтъ таквизи слѣдствія, щото ни іедно царство на Европѣ не ще смѣе да помисли да отрече на іединъ народъ отъ 22 милліона хора право-то да ся управа свободно, въ пълнотѣ-тъ на правдини-тъ си. Іедно подобно намѣсване щѣше да бѣде възможно, не казвами оправдано, кога Италия нападнеше врѣхъ Австріѣ въ Венеціѣ, на мѣсто да чака тази область да ѣ ся завърне въ бѣдуше-то съ силѣ-тъ на вещи-тъ. Но нѣй знаемъ, чи това безразсудно прѣдпріятіе не прави честь отъ програмѣ-тъ на туринскій-тъ кабинетъ “ .

Сардинскій-тъ парламентъ, на кой-то ще ся изяснѣтъ и расправѣтъ много работи относителни до всичкѣ Италиѣ, ся отворилъ. Програмѣ-тъ на правителство-то за постѣпваніе-то, кое-то ще държи то въ сегашни-тъ обстоятелства на полуостровъ-тъ, ся разгѣда веки. Тази программа, относително до съединенія-та на други-тъ части отъ Италиѣ съ Сардинія, иска да ся пріемѣтъ тѣзи съединенія, безъ особени условія, сиречь които жители ще ся отдавѣтъ подъ власть-тъ на піемонтскій-тъ кракъ, да пріемѣтъ до

врѣмн конституціонни-тъ закони на Сардиніѣ, а послѣ веки, кога ся устрои малко нѣщо работа-та, да измѣниѣтъ въ тѣхъ, онова което не ще ѣе толкосъ потребно за тѣхнѣ-тъ частнѣ страхи; а относително до Венеціѣ реченна-та программа настоява да ся не напада сега за неѣхъ врѣхъ Австріѣ.

Графъ Кавуръ ся въсползувалъ сега съ удобно-то врѣмн да ся расправи прѣдъ парламентъ-тъ за обвиненія-та, кои-то ся товарѣха врѣхъ него и врѣхъ кабинетъ-тъ, чи униѣ было споразумѣно да пожертвува Сардиніѣ нѣкои земнѣ на Франціѣ, за да ся не мѣси тази държава въ събитія-та, кои-то имаха мѣсто сега послѣдне въ Италиѣ. Той обіавилъ, чи въ никой публиченъ или частенъ документъ, въ никой прѣговори, нито нѣкъ въ нѣкой даже разговоръ частенъ, не ѣе ставало исканіе отъ стѣриѣ-тъ на нѣкой чуждѣ държавѣ, да ѣ устѣли Сардинія поне іединѣ прѣстъ земнѣ.

Имперскій-тъ свѣтъ въ Австріѣ, кой-то заключаваше членове прѣдставители отъ всички-тъ области на Имперіѣ-тъ повикали да разсѣдѣтъ за дѣла-та и нареди-тъ на имперіѣ-тъ, ся распуснѣлъ отъ императоръ-тъ. Този свѣтъ бѣше паредилъ іединѣ комисіѣ отъ членове-тъ си за да испита тя бюджетъ-тъ на държавѣ-тъ и да си прѣдстави убѣжденія-та зарадъ управленіе-то на царство-то. Тази комисія прѣдстави, като разгѣда работѣ-тъ, два рапорта, изъ кои-то іединѣ-тъ изражава мнѣніе-то на по много-то членове нейни , а другій-тъ на по малко-то . Свѣтъ-тъ, като разгѣдалъ тѣзи рапорти , пріелъ съ 35 гласа противъ 16 заключенія-та на рапортъ-тъ, прѣдставенъ отъ по много-то. Този рапортъ иска възвръщаніе-то на политически-тъ права на области-тъ, които съставлявѣтъ австрійскѣ-тъ имперіѣ, и изражава желанія-та на народи-тъ, кои-то ги населявѣтъ. Рапортъ-тъ на по малко-то иска сѣщо възвращеніе-то на тѣзи права, по дава по голѣмѣ силѣ на начало-то на іединство-то, отъ колко-то на начало-то на автономіѣ-тъ, тогава като пѣрвій-тъ по вече успѣва туй послѣдніе-то начало. Рапортъ-тъ на по малко-то изражава повече заключенія-та на нѣмскѣ-тъ стихіѣ. Сега остава на императоръ-тъ да одобри и пріеме іединѣ-тъ отъ тѣзи рапорти.